

Rikets styrelse

1

Förslag till statsbudget för 2004

Rikets styrelse

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Lagförslag.....	9
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.....	9
3	Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	11
3.1	Omfattning.....	11
3.2	Utgiftsutvecklingen	11
4	Politikområde Demokrati	13
4.1	Omfattning.....	13
4.2	Utgiftsutvecklingen	13
4.3	Mål	14
4.4	Politikens inriktning.....	14
4.5	Insatser	16
4.5.1	Statliga insatser inom politikområdet	16
4.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	19
4.6	Resultatbedömning för politikområdet.....	20
4.6.1	Resultat	20
4.6.2	Analys och slutsatser	20
4.7	Resultat för verksamhetsområdet Demokrati och deltagande.....	21
4.7.1	Resultat	21
4.7.2	Analys och slutsats.....	22
4.8	Resultat för verksamhetsområdet Integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning.....	23
4.8.1	Resultat	23
4.9	Revisionens iakttagelser.....	23
4.10	Budgetförslag	24
4.10.1	46:1 Allmänna val och demokrati.....	24
4.10.2	46:2 Justitiekanslern.....	24
4.10.3	46:3 Datainspektionen.....	27
4.10.4	46:4 Svensk författningssamling	29
4.10.5	46:5 Valmyndigheten	29
5	Politikområde Mediepolitik	31
5.1	Omfattning.....	31

5.2	Budgetförslag.....	31
5.2.1	27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	31
5.2.2	27:2 Presstöd.....	31
5.2.3	27:3 Stöd till radio- och kassettidningar	32
5.2.4	27:4 Radio- och TV-verket	32
5.2.5	27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	33
6	Politikområde Samepolitik	35
6.1	Budgetförslag.....	35
6.1.1	45:1 Sametinget.....	35
7	Anslag som inte ingår i något politikområde	37
7.1	Omfattning	37
7.2	Utgiftsutvecklingen.....	37
7.3	Riksdagen och dess ombudsmän	38
7.3.1	Omfattning	38
7.3.2	Mål.....	38
7.3.3	Resultatbedömning.....	38
7.3.4	Revisionens iakttagelser	39
7.3.5	90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	40
7.3.6	90:3 Riksdagens förvaltningskostnader.....	40
7.3.7	90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen (JO)	43
7.4	Övriga anslag.....	45
7.4.1	90:1 Kungliga hov- och slottsstaten	45
7.4.2	90:5 Regeringskansliet m.m.	46
7.4.3	90:6 Stöd till politiska partier.....	53
7.4.4	90:7 Expertgruppen för EU-frågor	53

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	8
3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet	11
3.2 Härledning av ramnivån 2004-2006. Utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	12
4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	13
4.2 Anslagsutveckling.....	24
4.3 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 46:1 Allmänna val och demokrati	24
4.4 Anslagsutveckling.....	24
4.5 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 46:2 Justitiekanslern	26
4.6 Anslagsutveckling.....	27
4.7 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 46:3 Datainspektionen.....	29
4.8 Anslagsutveckling.....	29
4.9 Anslagsutveckling.....	29
4.10 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 46:5 Valmyndigheten	29
5.1 Anslagsutveckling.....	31
5.2 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	31
5.3 Anslagsutveckling.....	31
5.4 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 27:2 Presstöd.....	32
5.5 Anslagsutveckling.....	32
5.6 Anslagsutveckling.....	32
5.7 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 27:4 Radio- och TV-verket	33
5.8 Anslagsutveckling.....	33
5.9 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	34
6.1 Anslagsutveckling.....	35
6.2 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 45:1 Sametinget	36
7.1 Utgiftsutveckling för anslag som inte ingår i något politikområde.....	37
7.2 Anslagsutveckling.....	40
7.3 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för ramanslag 90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.....	40
7.4 Anslagsutveckling.....	40
7.5 Investeringsplan för ramanslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader, anslagspost 1 och 2	42
7.6 Låneram för riksdagsförvaltningens ramanslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader anslagspost 1 och 2	43
7.7 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för ramanslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader	43
7.8 Anslagsutveckling.....	44
7.9 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för ramanslag 90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen (JO)	44
7.10 Anslagsutveckling.....	45

7.11 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 90:1 Kungliga hov- och slottsstaten.....	46
7.12 Anslagsutveckling.....	46
7.13 Offentligrättslig verksamhet	46
7.14 Viss resultatinformation i Regeringskansliet	47
7.15 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 90:5 Regeringskansliet m.m.....	53
7.16 Anslagsutveckling.....	53
7.17 Härledning av anslagsnivå för 2004-2006, för 90:6 Stöd till politiska partier.....	53
7.18 Anslagsutveckling.....	53
7.19 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden	54
7.20 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 90:7 Expertgruppen för EU-frågor	55

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2004, för ramanslaget 90:7 Expertgruppen för EU-frågor, besluta om åtaganden för forskningsverksamhet som innebär utgifter på högst 2 500 000 kr under 2005-2007 (avsnitt 7.4.4),
2. för budgetåret 2004 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 *Rikets styrelse*, såvitt avser anslag som står till regeringens disposition enligt följande uppställning:

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen

1. antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen (avsnitt 7.3.5),
2. godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2004-2006 (avsnitt 7.3.6),
3. bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2004 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp av 150 000 000 kronor,
4. bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2004 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 300 000 000 kronor,
5. för budgetåret 2004 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 *Rikets styrelse*, såvitt avser anslag som är avsedda för riksdagen eller dess myndigheter, enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	ramanslag	6 234
27:2 Presstöd	ramanslag	509 029
27:3 Stöd till radio- och kassettidningar	ramanslag	127 300
27:4 Radio- och TV-verket	ramanslag	12 585
27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	ramanslag	9 568
45:1 Sametinget	ramanslag	17 665
46:1 Allmänna val och demokrati	ramanslag	235 000
46:2 Justitiekanslern	ramanslag	18 174
46:3 Datainspektionen	ramanslag	31 076
46:4 Svensk författningssamling	ramanslag	850
46:5 Valmyndigheten	ramanslag	13 570
90:1 Kungliga hov- och slottsstaten	ramanslag	94 574
90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m. ¹	ramanslag	618 265
90:3 Riksdagens förvaltningskostnader ¹	ramanslag	540 642
90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen ¹	ramanslag	59 742
90:5 Regeringskansliet m.m.	ramanslag	5 460 532
90:6 Stöd till politiska partier	ramanslag	131 200
90:7 Expertgruppen för EU-frågor	ramanslag	10 293
Summa		7 896 299

¹ Anslag avsedda för riksdagen eller dess myndigheter.

2 Lagförslag

Riksdagsstyrelsen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Stödet är avsett att bekosta handläggarghjälp åt riksdagens ledamöter. Stödet beräknas efter normen att det skall täcka kostnaden för en politisk sekreterare per två ledamöter. För en politisk sekreterare utbetalas 35 600 kronor per månad.

10 §¹

Stödet är avsett att bekosta handläggarghjälp åt riksdagens ledamöter. Stödet beräknas efter normen att det skall täcka kostnaden för en politisk sekreterare per två ledamöter. För en politisk sekreterare utbetalas 36 700 kronor per månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹ Senaste lydelse 2002:1099

3 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

3.1 Omfattning

I utgiftsområde 1 Rikets styrelse ingår politikområdet Demokrati och delar av politikområdet Mediepolitik, som i övrigt ingår i utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. I den del av Mediepolitiken som tillhör utgiftsområde 1 Rikets styrelse återfinns budgetförslagen för anslagen 27:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden*, 27:2 *Presstöd*, 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar*, 27:4 *Radio- och TV-verket* samt 27:5 *Granskningsnämnden för radio och TV*.

I utgiftsområdet ingår även del av politikområdet Samepolitik, som i övrigt ingår i utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar. Budgetförslaget för anslaget 45:1 *Sametinget* återfinns inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Vidare ingår i utgiftsområde 1 anslagen 90:1 *Kungliga hov- och slottsstaten*, 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.*, 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader*, 90:4 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen*, 90:5 *Regeringskansliet m.m.*, 90:6 *Stöd till politiska partier* samt 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor*.

3.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2002	Anslag 2003 ¹	Utgifts- prognos 2003	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
Politikområde Demokrati	320	278	280	299	83	347
Politikområde Mediepolitik	636	664	691	665	665	666
Politikområde Samepolitik	16	17	17	18	18	18
Anslag som inte ingår i något politikområde	6 171	6 730	6 622	6 915	7 078	7 186
Äldre anslag	190	-	-	-	-	-
Totalt för utgiftsområde 1	7 333	7 689	7 610	7 896	7 844	8 218

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

Från och med 2004 skall i princip all årlig revision avgiftsbeläggas (Avgifter vid Riksrevisionen, prop. 2002/03:63, bet. 2002/03:FiU27, rskr. 2002/03:189). Avgifter och ersättningar tillförs statskassan och redovisas mot inkomstitel. För anslagsfinansierade myndigheter som under 2003 inte erlägger någon avgift för årlig revision medför föreslagen nyordning en tillkommande kostnad. En kostnad som myndigheterna föreslås kompenseras för genom en nivåhöjning av anslagen från och med nästa år.

**Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2004-2006.
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse**

Miljoner kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	7 350	7 350	7350
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	213	366	474
Beslut	237	127	392
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-	-	-
Volym	-	-	-
Överföring till/från andra utgiftsområden	12	13	14
Övrigt	84	-11	-11
Ny ramnivå	7 896	7 844	8218

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4 Politikområde Demokrati

4.1 Omfattning

I politikområdet ingår Valmyndighetens, Justitiekanslerns och Datainspektionens verksamheter. Vidare ingår betalning av statens kostnader för valsedlar och annat valmaterial samt ersättningar till vissa myndigheter, Posten Sverige AB och kommunerna för biträde i samband med allmänna val. Ingår gör också tilldelningen av Svensk författningssamling (SFS) till kommuner, landsting och kommunbibliotek samt en

satsning på mångvetenskaplig demokratiforskning. För 2003 ingår i politikområdet även kostnader för administrationen av folkomröstningen om införande av euron samt regeringens utvecklingsarbete Tid för demokrati. För 2004 ingår i politikområdet en ny demokratisatsning, som bl.a. kommer att innehålla insatser för att öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet 2004. I politikområdet ingår 2004 även särskilda medel till riksdagspartierna för att informera om Europaparlamentsvalet.

4.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2002	Anslag 2003 ¹	Utgifts- prognos 2003	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
46:1 Allmänna val och demokrati	261,2	22,0	29,6	235,0	18,0	281,0
46:2 Justitiekanslern	16,0	16,6	17,0	18,2	18,6	18,9
46:3 Datainspektionen	32,8	30,0	30,3	31,1	31,8	32,4
46:4 Svensk författningssamling	0,7	0,9	0,8	0,9	0,9	0,9
46:5 Valmyndigheten	9,7	9,0	12,0	13,6	13,9	14,1
46:6 Folkomröstning om införande av euron	-	200,0	190,0	-	-	-
Totalt för politikområde Demokrati	320,4	278,4	279,7	298,7	83,2	347,3

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

De stora skillnaderna i utgiftsutvecklingen mellan åren 2004–2006 beror på att det år 2004 och 2006 genomförs val till Europaparlamentet respektive allmänna val.

4.3 Mål

Målet för politikområdet är att folkstyrelsen skall värnas och fördjupas.

För verksamhetsområdet Demokrati och deltagande är målet att medborgarnas deltagande i de allmänna valen och i övriga politiska processer skall öka. Vidare skall de allmänna valen och folkvalröstningar genomföras med maximal tillförlitlighet och effektivitet.

Därutöver har riksdagen beslutat om fyra långsiktiga mål för demokratipolitiken (prop. 2001/02:80, bet. 2001/02:KU14, rskr. 2001/02:190):

- Valdeltagandet skall öka väsentligt i de nationella och kommunala valen liksom i valet till Europaparlamentet. Ett första delmål är att valdeltagandet skall öka i de allmänna valen 2002.
- En ökad andel av medborgarna skall inneha någon form av politiskt förtroendeuppdrag. Ett första delmål är att antalet förtroendevalda i kommuner och landsting skall öka med 10 000 till år 2010. Antalet personer som någon gång i livet har innehaft ett politiskt förtroendeuppdrag skall också öka.
- Medborgarna skall ha bättre möjligheter än i dag att delta i och påverka den politiska processen. Andelen medborgare som deltar skall också öka.
- Medborgarnas möjligheter att påverka den politiska processen skall bli mer jämlika än de är i dag. Andelen ungdomar, arbetslösa och personer med utländsk bakgrund som deltar i den politiska processen skall öka.

Målet för verksamhetsområdet Integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning är att värna integriteten, yttrandefriheten samt rättssäkerheten i den offentliga verksamheten.

4.4 Politikens inriktning

En långsiktig demokratipolitik

Folkstyrelsen får aldrig tas för given, utan måste ständigt återerövas. Olika trender i samhällsutvecklingen ändrar politikens förutsättningar och villkor. På individnivå handlar det bl.a. om förändrade attityder, beteenden och levnadsvanor. På strukturell nivå handlar det exempelvis om att vi blir allt mer beroende av omvärlden och att politiska beslut fattas på fler arenor och nivåer i samhället. Med anledning av dessa djupgående förändringar måste demokratiutvecklingsarbetet ske långsiktigt. Regeringen presenterade därför i propositionen 2001/02:80 Demokrati för det nya seklet en långsiktig strategi för att värna och fördjupa den svenska folkstyrelsen. Den representativa demokratins traditionella kanaler för inflytande måste värnas, men reformarbetet måste också ta sikte på ett medborgardeltagande mellan valen. De politiska partierna har också i framtiden en uppgift som huvudinstrument för den politiska maktutövningen och som bärare av folkviljan. En grundläggande utgångspunkt för regeringens demokratisyn är alla människors lika värde och att alla skall ha lika möjligheter att påverka såväl sin vardag som samhällsutvecklingen i stort.

För att uppnå de långsiktiga målen för demokratipolitiken har regeringen som allmän utgångspunkt att se till att de som vill delta skall ges möjligheter för detta engagemang. Det handlar här om att undanröja hinder för medborgarnas egna initiativ, engagemang och vilja att ta ansvar. Det kan också handla om att påverka attityder, värderingar och förhållningssätt hos dem som har makt. Begreppet egenmakt bör ges en reell innebörd. Diskriminering skall bekämpas och mänskliga rättigheter värnas. Avgörande är de allmänna livsvillkor som medborgarna lever under. Marknadens och demokratins förhållande till varandra är ett område som bör få större uppmärksamhet.

Den politiska jämlikheten skall stärkas. Insatser skall genomföras för att minska de socioekonomiska och kulturellt relaterade skillnaderna i politiskt deltagande bl.a. i storstadsregionerna. Barn och unga skall i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter, beredas möjlighet till inflytande och delaktighet i beslut som rör dem. Jämställdheten måste förbättras såväl i de politiska processerna som i samhället i övrigt.

Demokratiutvecklingsarbetet bör ske genom olika styrmedel. Lagstiftningen skall bl.a. underlätta medborgarnas deltagande i den demokratiska processen.

Kunskapsspridningen om demokratins innebörd måste ytterligare stärkas. Våld och hot mot förtroendevalda måste förhindras. Regeringen avser att sprida ytterligare information om demokratiutvecklingsarbetet, bl.a. genom en vidareutveckling av hemsidan Demokratitorget. Vetenskapsrådet har fr.o.m. 2003 fått fem miljoner kronor per år för att stimulera mångvetenskaplig demokratiforskning och skall under hösten 2003 redovisa en kartläggning av demokratiforskningen.

Det nya politiska engagemanget bör undersökas ytterligare. Regeringen kommer bl.a. att lämna ett uppdrag om att genomföra en studie om ideellt arbete.

Informationsteknikens betydelse för demokratin skall följas närmare. Regeringen avser att ytterligare fokusera på den digitala klyftans effekter på politisk jämlikhet.

För att möjliggöra utvecklandet av nya former av deltagande runt om i landet behövs även ekonomiska styrmedel. Genom de projekt som fått bidrag för demokratiutveckling inom ramen för utvecklingsarbetet Tid för demokrati kan många intressanta erfarenheter dras, bl.a. visar de på ett ökat engagemang för utvecklingen av den lokala demokratin (se även avsnitt 4.7). I arbetet för att öka medborgarnas deltagande i den demokratiska processen föreslår därför regeringen en ny demokratisatsning. Under 2004 föreslår regeringen att 10 miljoner kronor avsätts för detta ändamål (se även avsnitt 4.10). En del av denna satsning skall avse särskilda insatser för att öka valdeltagandet i valet till Europaparlamentet, bl.a. i storstadsregionerna. Samverkansprojekt mellan olika myndigheter och organisationer kommer att genomföras för att bl.a. stimulera till ett ökat valdeltagande bland grupper med ett lägre valdeltagande.

Vidare föreslås att riksdagspartierna för 2004 sammantaget tillförs 20 miljoner kronor för särskilda informationsinsatser i samband med valet till Europaparlamentet (se även avsnitt 4.10).

Valadministrationen skall även fortsättningsvis kunna förbereda och genomföra kommande val med maximal tillförlitlighet och effektivitet. Regeringen föreslår därför att Valmyndigheten fr.o.m. 2004 får ett ökat anslag (se även avsnitt 4.10).

Uppföljningen av demokratipolitiken skall utvecklas ytterligare. Häri ligger bl.a. att följa upp kommunernas och landstingens demokratiutvecklingsarbete, t.ex. användandet av s.k. medborgarförslag. Regeringen har lämnat uppdrag till Göteborgs universitet att lämna förslag om vilken statistik som bör produceras för att möjliggöra en återkommande uppföljning av målen för demokratipolitiken och vissa av åtgärderna i propositionen 2001/02:80. Vidare har Statistiska centralbyrån fått i uppdrag att bl.a. ta över ansvaret för en av Statskontoret skapad s.k. pilotdatabas, som innehåller uppgifter om kommunernas och landstingens förnyelsearbete. Regeringen avser att under våren 2004 lägga fram en skrivelse om demokratifrågorna till riksdagen.

Demokratipolitiken innebär att demokratiperspektivet måste genomsyra alla politikområden för att lyckas. Detta gäller på såväl kommunal och nationell som internationell nivå. Samverkan mellan olika politikområden skall stärkas. Regeringen kommer därför initiera fler integrerade projekt, bl.a. mellan demokrati-, folkrörelse-, idrotts-, integrations- och storstadspolitiken. Ett av projekten kommer bl.a. avse hur föreningslivet bättre kan underlätta för nyanlända invandrare att integreras i det svenska samhället.

Det svenska samhället är involverat i EU-arbetet och påverkas av beslut fattade inom EU. Det är därför av stor vikt att bidra till att demokratin utvecklas och fördjupas inom EU. Under 2004 kommer bl.a. en kartläggning av hur det svenska remissförfarandet används avseende frågor med EU-anknytning att genomföras.

För att stärka demokratin i Sverige och internationellt kommer Sverige att delta i och bidra till utvecklingen av fora och processer för erfarenhetsutbyte och samarbete kring demokratiutvecklingsfrågor inom Europarådet, FN och det internationella samfundet i övrigt.

En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna

I januari 2002 överlämnade regeringen skrivelsen 2001/02:83 En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna till riksdagen.

För det nationella arbetet har regeringen i skrivelsen formulerat målet att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna, ökad kunskap och medvetenhet om de mänskliga rättigheterna samt bättre samordning av arbetet med

att främja mänskliga rättigheter. I skrivelsen har regeringen redovisat vissa prioriterade frågor. Som exempel kan nämnas skydd mot diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, sexuell läggning och funktionshinder, barnets rättigheter samt att ge skydd för de nationella minoriteterna, stärka deras möjligheter till inflytande samt att stödja de historiska minoritetsspråken. Vidare lyfts frågan om jämställdhet mellan kvinnor och män särskilt fram.

Skrivelsen betonar vikten av utbildning om de mänskliga rättigheterna. Regeringen framhåller särskilt att anställda i den offentliga förvaltningen bör få del av sådan utbildning. Under perioden 2002–2003 har myndigheter uppmärksamats på frågor om mänskliga rättigheter, exempelvis genom instruktioner och regleringsbrev, och under 2004 kommer ett urval myndigheter att uppmanas att fördjupa sitt arbete inom detta område. Regeringen verkar också för att anställda och politiker i kommuner och landsting erbjuds utbildning om de mänskliga rättigheterna. Vidare avser regeringen att låta ta fram material om de mänskliga rättigheterna som kan användas inom utbildningsväsendet.

Regeringen utarbetar en informationsstrategi för att sprida kunskap och medvetenhet om de mänskliga rättigheterna såväl inom den offentliga förvaltningen som bland allmänheten. Informationsstrategin omfattar flera typer av insatser, såsom att göra information om handlingsplanen tillgänglig på de nationella minoritetsspråken, att kontinuerligt uppdatera den hemsida om mänskliga rättigheter som inrättades 2002 samt att i större utsträckning än i dag översätta internationella dokument om mänskliga rättigheter till svenska. För att en så stor del av allmänheten som möjligt skall nås av information om mänskliga rättigheter behövs såväl riktade insatser som kan anpassas efter olika gruppers behov som kontakt och samarbete med andra aktörer, t.ex. massmedia och enskilda organisationer. Det är också regeringens avsikt att bidra till att det skapas olika typer av mötesplatser för diskussion kring frågor som rör mänskliga rättigheter.

Arbetet med mänskliga rättigheter måste ständigt pågå och anpassas efter samhällsutvecklingen. Under 2004 avser regeringen att följa upp och utvärdera handlingsplanen samt att på nytt låta kartlägga skyddet för de mänskliga rättigheterna i Sverige. Enligt handlingsplanen skall regeringen med jämna mellanrum återkomma till

riksdagen för att redovisa arbetet med mänskliga rättigheter på nationell nivå. Utvärderingen och kartläggningen kommer att utgöra viktiga beståndsdelar i denna redovisning. Under hösten 2004 kommer också arbetet med en ny handlingsplan att inledas.

Individens yttrandefrihet och integritet samt en rättssäker förvaltning

Yttrandefriheten och informationsfriheten är grundläggande och omistliga fundament i en demokrati. Det är också viktigt att den enskildes integritet inte kränks.

I en demokrati är det mycket viktigt att den offentliga verksamheten bedrivs i enlighet med de beslut som regering och riksdag fattar. Den enskilde måste kunna lita på att myndigheter och andra som verkar inom den offentliga förvaltningen följer lagar och förordningar. För en väl fungerande demokrati skall således rättssäkerhet men också effektivitet prägla förvaltningen. Genom bl.a. Justitiekanslerns tillsynsverksamhet men också genom dennes skaderegleringsverksamhet värnas rättssäkerheten och effektiviteten inom den offentliga förvaltningen.

4.5 Insatser

4.5.1 Statliga insatser inom politikområdet

Statistikområdet Demokrati

En översyn och inventering av befintlig statistik som rör demokratis utveckling och funktions sätt i Sverige pågår. Bland annat har Statistiska centralbyrån fått i uppdrag att ta över ansvaret för och komplettera en av Statskontoret skapad s.k. pilotdatabas, som innehåller uppgifter om kommunernas och landstingens förnyelsearbete. Databasen skall vara uppdaterad och tillgänglig senast den 1 november 2003.

Vidare har Göteborgs universitet fått i uppdrag att lämna förslag om vilken statistik som bör produceras för att möjliggöra en återkommande uppföljning av målen och vissa av åtgärderna i propositionen 2001/02:80 Demokrati för det nya seklet. En rapport kommer att lämnas senast den 30 september 2003.

Tid för demokrati

Under 2000–2002 genomfördes ett långsiktigt utvecklingsarbete för den svenska folkstyrelsen – Tid för demokrati. Utvecklingsarbetet innehöll tre delar – ett nationellt rådslag om demokrati och delaktighet, stöd för demokratiutveckling samt uppmärksammandet av 80-årsjubileet av den allmänna rösträtten.

En slututvärdering har genomförts av Mitt-högskolan och avrapporterades i augusti 2003. En närmare redovisning av resultatet redovisas i avsnitt 4.7. Mot bakgrund av utvärderingens resultat avser regeringen att initiera en ny demokratisatsning (se även avsnitten 4.10).

Information och utbildning inom demokratiområdet

För att öka kunskapen om demokratin så har regeringen initierat ett antal informations- och utbildningsinsatser för att följa upp propositionen Demokrati för det nya seklet. I detta arbete har bl.a. hemsidan www.demokratitorget.gov.se en viktig roll. Vidare har en broschyr om medborgerligt deltagande utarbetats. Broschyren planeras att publiceras under hösten 2003.

På Demokratitorget har även andra informationsinsatser genomförts, såsom t.ex. information om hur röstningsförfarande i val och folkomröstningar går till.

En ny vallag

Regeringen har beslutat att en parlamentariskt sammansatt kommitté skall se över bestämmelserna i vallagen (1997:157) och lämna förslag till en ny lag (dir. 2003:37). Kommittén skall bl.a.

- föreslå hur ansvaret för den s.k. institutionsröstningen kan föras över till kommunerna,
- överväga om tiden nu är mogen för att samla hela det lokala ansvaret för genomförande av val hos kommunerna,
- se över systemet med budröstning och överväga om säkerheten i något eller några avseenden bör förstärkas,

- överväga i vilken utsträckning elektroniska förfaranden bör införas vid röstning i röstningslokal.

Den nya vallagen skall tillämpas från och med 2006 års val. Uppdraget skall slutredovisas senast den 1 november 2004.

Analys av valdeltagandet

Regeringskansliet utarbetar för närvarande en rapport om valdeltagandet som avses att publiceras under hösten 2003. Rapportens preliminära resultat redovisas under avsnitt 4.7.

I juli 2002 lämnade regeringen ett uppdrag till Göteborgs universitet att följa upp och utvärdera information som har lämnats, av de politiska partierna och andra uppgiftslämnare, till invandrare inför valet 2002. I uppdraget ingår bl.a. att analysera effekterna av informationen när det gäller valdeltagandet bland invandrare. Uppdraget skall redovisas senast den 1 november 2003.

IT och demokrati

I februari 2002 inrättades en arbetsgrupp i Justitiedepartementet med uppgift att följa och främja utvecklingen av demokratiska processer med stöd av IT. Inom ramen för arbetsgruppens arbete har rapporterna E-röstning – en antologi och Digitala klyftor – förr, nu och i framtiden publicerats.

Hösten 2002 inledde Regeringskansliet ett samverkansprojekt med Votia och Svenska Kommunförbundet kring hur bl.a. IT bättre kan användas i de förtroendevaldas arbete. En pilotutbildning har tagits fram och projektet beräknas att vara avslutat under hösten 2003.

Demokratiforskning

År 2003 tillfördes Vetenskapsrådet medel för att genomföra en satsning på mångvetenskaplig demokratiforskning.

Vidare har regeringen givit Vetenskapsrådet i uppdrag att kartlägga forskning om demokrati, förvaltnings- och folkrörelsefrågor. Uppdraget skall redovisas senast den 31 oktober 2003.

Hot mot förtroendevalda

Regeringen tog under 2001 initiativ till ett samarbete mellan regeringen, företrädare för kommuner och landsting samt vissa berörda myndigheter i syfte att vidta åtgärder som kan minska hoten mot förtroendevalda. Bland annat har handboken *Ett hot mot demokratin* tagits fram. En uppföljning av detta arbete kommer att starta under hösten 2003.

Offentlighet för partiernas och valkandidaternas intäkter

Det är av flera skäl viktigt att allmänheten kan få insyn i hur de politiska partierna finansierar sin politiska verksamhet och hur de personer som driver en s.k. personvalskampanj finansierar sina kampanjer. Regeringen har därför i juni 2002 beslutat om att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att överväga hur allmänhetens insyn i politiska partiernas och valkandidaternas intäkter skall öka (dir. 2002:83 och 2003:66). Utredaren skall redovisa sitt arbete senast den 30 september 2003.

Demokratiarbetet inom EU

Inför kommande regeringskonferens inom EU har Regeringskansliet utarbetat en promemoria (Ds 2003:36) där demokratifrågorna har en viktig roll. En skrivelse planeras att lämnas till riksdagen i slutet av september 2003. För att öka kunskapen om dessa demokratifrågor har Regeringskansliet via bl.a. EU 2004-kommittén (dir. 2001:35) genomfört informationsinsatser för att väcka debatt och engagemang.

Övrigt internationellt demokratiarbete

Inom Europarådet deltar Sverige bl.a. i genomförandet av rekommendationen om "participation of citizens in local public life" samt i arbetet med att ta fram rekommendationer för standards för elektronisk röstning.

Sverige har även deltagit i ett flertal internationella konferenser kring demokrati och mänskliga rättigheter, bl.a. inom Östersjöstaternas råd och FN.

Insatser inom ramen för den nationella handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna

Regeringen överlämnade skrivelsen 2001/02:83 En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna till riksdagen i januari 2002. I skrivelsen presenteras ett stort antal initiativ som regeringen avser att vidta under den treårsperiod (2002–2004) som handlingsplanen gäller.

Utbildning och information

För att öka kunskapen om de mänskliga rättigheterna gav regeringen under perioden 2002–2003 olika myndigheter och allmänna försäkringskassor i uppdrag att utbilda sin personal om mänskliga rättigheter eller att förstärka befintlig utbildning. Under 2003 har en del av dessa uppdrag återrapporterats till regeringen. Av rapporterna framgår att en rad myndigheter har genomfört utbildningar och andra aktiviteter på olika teman inom området för de mänskliga rättigheterna.

Den hemsida som regeringen inrättade 2002 är en viktig kanal för information om de mänskliga rättigheterna. Under 2003 har hemsidan kompletterats med ytterligare material, såsom dokument från internationella organisationer, information om regeringens arbete inom området och om aktuella händelser såväl i Sverige som i utlandet. Hemsidan har i genomsnitt 9 000 besökare per månad. Den nationella handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna och skriftlig information om hemsidan skickades ut till ca 900 organisationer och myndigheter. Regeringen lämnade också stöd till och medverkade i MR-dagarna 2002 samt i Skolforum och Bok- och biblioteksmässan.

Vidare har den nya myndigheten Forum för levande historia, som inrättats under Kulturdepartementet, en viktig roll bl.a. i att sprida kunskap om demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen (se nedan under "Insatser utanför politikområdet", "Statliga insatser").

Internationella kontakter

Det internationella intresset för nationella handlingsplaner för mänskliga rättigheter tilltar. Regeringen har deltagit i internationella sammankomster kring sådant arbete samt även tagit emot ett stort antal besök från utländska institutioner och myndigheter som velat ta del av de svenska erfarenheterna.

Instrument om mänskliga rättigheter och rättsväsendet

Regeringen har under perioden påbörjat överättningen till svenska av för rättsväsendet relevanta internationella dokument inom området för de mänskliga rättigheterna. Under 2003 slutredovisade också Uppsala universitet sitt uppdrag att kartlägga rättsfall där svenska domstolar tillämpat bestämmelserna i 2 kap. regeringsformen och den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. I rapporten lämnades också en redogörelse för de svenska målen vid den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.

Arbetsgruppen för mänskliga rättigheter

Den interdepartementala arbetsgrupp som tillsattes 2000 med uppgift att utarbeta förslag till en nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna fick under våren 2002 förlängt uppdrag och nya arbetsuppgifter. Under 2003 vidgades arbetsgruppens mandat ytterligare. Mandatet omfattar nu att samordna, stödja och komplettera fackdepartementens arbete med mänskliga rättigheter, att följa upp handlingsplanen och se till att den utvärderas, att utgöra ett forum för information och diskussion om det internationella arbetet med mänskliga rättigheter samt att vid behov medverka i samordning och planering inför förhandlingar i internationella fora.

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

Statliga insatser

Insatser för att utveckla och stärka demokratin görs inom ett stort antal andra politikområden, t.ex. barnpolitiken, ungdomspolitiken, utbildningspolitiken, handikappolitiken, integrationspolitiken, kulturpolitiken, storstadspolitiken, jämställdhetspolitiken, rättsväsendet, folkrörelsepolitiken, forskningspolitiken, mediepolitiken, förvaltningspolitiken, miljöpolitiken och utrikespolitiken. Nedan redovisas endast några av de insatser som har koppling till målet för politikområdet Demokrati.

Stora insatser har genomförts för att stärka barns och ungdomars inflytande i den politiska processen. Ungdomsstyrelsen har under 2001 och 2002 särskilt prioriterat frågor kring ung-

domars inflytande och delaktighet inför riksdagsvalet 2002 och det parallella skolvalet.

Inom skolan sker stora satsningar för att öka elevernas kunskaper kring mänskliga rättigheter och demokratifrågor och för att stärka elevernas eget inflytande i skolan. Inom Utbildningsdepartementet har en arbetsgrupp tillsatts med uppdrag att lämna förslag om ett tydligare och ökat reellt elev- och föräldrainflytande i förskola, skola och vuxenutbildning hösten 2003.

En viktig demokratifråga för personer med funktionshinder är tillgängligheten till lokaler, verksamhet och information. Handikappombudsmannens tillgänglighetscenter har därför under 2002 på regeringens uppdrag tagit fram Riktlinjer för en tillgänglig statsförvaltning – Mot full delaktighet och jämlikhet för människor med funktionshinder, utgivna under 2003.

I arbetet med att stärka inflytandet för medborgare med utländsk bakgrund beslutade regeringen 2000 bl.a. direktiven till en integrationspolitisk maktutredning (dir. 2000:57, 2001:111).

Den 1 juni 2003 inrättades under Kulturdepartementet den nya myndigheten Forum för levande historia. Myndighetens uppdrag är att främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Forumet skall ha som övergripande mål att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde och skall bedriva utåtriktad verksamhet över hela landet.

Storstadspolitiken arbete med bl.a. lokala utvecklingsavtal har bidragit till att stärka den lokala demokratin i storstädernas socialt och ekonomiskt utsatta stadsdelar. I flera stadsdelar engagerades t.ex. inför valet 2002 demokratiinformatörer för att öka valdeltagandet, vilket också resulterade i ett högre valdeltagande i de aktuella stadsdelarna. I Södertälje har arbetet med lokala utvecklingsavtal bidragit till införandet av stadsdelsråd till vilket de boende röstar fram företrädare för invånarna i stadsdelen.

Det jämställdhetspolitiska arbetet är intimt kopplat till demokratifrågorna, t.ex. frågan om könsrepresentationen i olika beslutande organ.

Bekämpandet av antidemokratiska rörelser och arbetet mot diskriminering fortsätter. Både polisen och åklagarväsendet ägnar fortsatt uppmärksamhet åt brott med rasistiska, främlingsfientliga, antisemitiska eller homofobiska inslag.

Folkrörelsepolitiken spelar en viktig roll för demokratiutvecklingsarbetet. I mars 2003 redo-

visade Statistiska centralbyrån en omfattande undersökning av föreningslivet i Sverige (Föreningslivet i Sverige, rapport 98).

Som redovisats under avsnitt 4.4 så spelar forskningspolitiken en viktig roll för bl.a. kunskapen kring demokratins tillstånd. Under 2002 slutredovisades det forskningsprogram för offentlig sektor (FOS) som inleddes 1991. Vetenskapsrådets utvärdering har presenterats i rapporten Förändring och nyorientering inom offentlig sektor – utvärdering av ett forskningsprogram (Rapport 2003/03).

Medier har en central funktion när det gäller informationsförmedling och debatt. Målet för mediepolitiken är att stödja yttrandefrihet, mångfald och oberoende. En viktig förutsättning för demokratin är att dagstidningar, radio, TV och Internet finns tillgängliga i hela landet.

Även förvaltningspolitiken spelar en viktig roll för demokratipolitiken. På regeringens uppdrag genomförde Statskontoret och Statistiska centralbyrån under 2002 en undersökning om medborgarnas syn på offentlig förvaltning. Det var den första medborgarundersökningen med ett förvaltningspolitiskt perspektiv som täckte ett flertal statliga myndigheter med medborgarkontakter såväl som kommunala verksamheter.

Demokratiarbetet är nära kopplat till arbetet med miljöpolitiken och en hållbar utveckling där formerna för medborgarnas inflytande över politiska beslut på olika nivåer blir allt viktigare. Demokratins institutioner ger oss de redskap vi behöver för att värna de kollektiva nyttigheter – kunskap, hälsa och miljö – som utgör grunden för en hållbar och progressiv samhällsutveckling.

Insatser för att utveckla och stärka demokratin utgör även en viktig hörnsten i det internationella utvecklingsarbetet. I maj 2003 överlämnade regeringen till riksdagen propositionen 2002/03:122 Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling. Propositionen föreslår en sammanhållen svensk politik för global utveckling. Politiken föreslås utgå från alla människors lika värde och rättigheter och bör genomsyras av dels ett rättighetsperspektiv inklusive demokrati och mänskliga rättigheter, och dels de fattigas perspektiv.

De mänskliga rättigheterna skall respekteras av alla delar av den offentliga förvaltningen, och insatser för att förbättra kunskapen och medvetenheten om rättigheterna har genomförts av en rad myndigheter inom olika politikområden. Som exempel kan nämnas att utbildningar om de

mänskliga rättigheterna har genomförts på flera håll inom rättsväsendet och totalförsvaret. Dessutom har en rad myndigheter, bl.a. Socialstyrelsen, fått i uppdrag att definiera sin roll som sektorsansvariga för handikappfrågor och arbeta för att tillförsäkra människor med funktionshinder delaktighet och jämlikhet i samhället.

Insatser av andra aktörer

Ett stort antal aktörer bidrar till att utveckla och stärka demokratin. Kommuner och landsting arbetar med att utveckla nya modeller för att involvera medborgarna i den demokratiska processen. Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet har en stor verksamhet kring demokratifrågorna.

Folkrörelserna och andra medborgarsammanslutningar har viktiga funktioner i demokratiutvecklingsarbetet och i arbetet för att stärka mänskliga rättigheter.

På lokal, regional och nationell nivå finns ett stort antal organisationer och institut som på olika sätt arbetar med att belysa demokratifrågorna.

Det svenska demokratiutvecklingsarbetet påverkas även av ett stort antal internationella organisationers verksamheter, inte minst arbetet inom EU och Europarådet.

4.6 Resultatbedömning för politikområdet

4.6.1 Resultat

Målet för politikområdet är att folkstyrelsen skall värnas och fördjupas. Demokratin genomgår stora förändringar. Det är svårt att exakt ange vilka effekter de statliga insatserna har haft på demokratin. Dock visar bl.a. utvärderingen av utvecklingsarbetet Tid för demokrati att stödet till olika demokratiprojekt varit mycket framgångsrikt.

4.6.2 Analys och slutsatser

Måluppfyllelsen är starkt beroende även av statliga insatser inom andra politikområden samt av andra aktörer än staten.

Regeringen anser att de insatser som gjorts inom politikområdet har bidragit till att värna och fördjupa folkstyrelsen. Många insatser inom politikområdet är emellertid av sådan art att man knappast kan förväntas se effekter i det korta perspektivet.

Genom att värna tryck- och yttrandefriheten samt utöva tillsyn över den offentliga förvaltningen bidrar Justitiekanslern till att folkstyrelsen värnas och fördjupas.

4.7 Resultat för verksamhetsområdet Demokrati och deltagande

4.7.1 Resultat

Målet för verksamhetsområdet Demokrati och deltagande är att medborgarnas deltagande i de allmänna valen och i övriga politiska processer skall öka. Vidare skall de allmänna valen och folkomröstningar genomföras med maximal tillförlitlighet och effektivitet.

Det är svårt att göra en samlad bedömning av om deltagandet i de politiska processerna har ökat under det senaste året eller inte. Statistiska centralbyråns (SCB) studie av föreningslivets utveckling i Sverige mellan åren 1992 och 2000 visar att antalet partimedlemmar, både passiva och aktiva, har minskat kraftigt under perioden. SCB:s analys visar att trofastheten är markant högre bland de äldre partimedlemmarna och detta leder till ökad medelålder i medlemskåren. Några påtaliga skillnader mellan män och kvinnor finns dock inte, andelen partimedlemmar är dock större bland män.

Under 2002 genomfördes allmänna val till riksdagen, landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige. Valdeltagandet minskade i alla valen. I vissa områden med jämförelsevis lågt valdeltagande, t.ex. Bergsjön i Göteborgs kommun, ökade emellertid valdeltagandet i detta val.

En utförlig redovisning av förberedelsearbetet och genomförandet av 2002 års val lämnades i budgetpropositionen för 2003. Vidare har Valmyndigheten lämnat en rapport om erfarenheterna från 2002 års val (Rapport 2003:1 Erfarenheter från valen den 15:e september 2002). Sammanfattningsvis kan konstateras att valadministrationens förberedelsearbete och genomförande fungerade väl. Dock har valförloppet på ett fåtal platser i landet varit föremål för dis-

kussion. Omval genomfördes i Orsa kommun med anledning av felaktigheter i röstmottagningen. De statliga kostnaderna för valadministrationen i samband 2002 års val uppgick för 2002 till ca 224 miljoner kronor.

Den 14 september 2003 genomförs en nationell folkomröstning om införandet av euron. Valdeltagandet i folkomröstningen är inte känt när denna proposition beslutas och redovisas vid ett senare tillfälle.

Vad avser förberedelsearbetet för folkomröstningen kan följande särskilt poängteras. Information om omröstningsförfarandet har sänts ut till alla röstberättigade tillsammans med röstkortet. Valmyndigheten har tagit fram flera olika informationsbroschyrer som riktar sig till allmänheten bl.a. "Bra att veta om valet". Broschyren har översatts till 14 olika språk och skickats ut till bl.a. kommuner och föreningar bildade på etnisk grund. På Valmyndighetens hemsida återges broschyrens text i översättning till ytterligare tre språk. Broschyren har också tagits fram i en "lättlästversion" som skickats ut till ca 4 000 mottagare. Till synskadade har tagits fram särskilt informationsmaterial i form av kassetter och punktskrift. Ett flertal handledningar som riktar sig till valförrättare och andra som deltar i folkomröstningsarbetet har också tagits fram. Merparten av det producerade materialet finns också återgivet på Valmyndighetens hemsida. För att kunna ge en bra service till allmänheten har Valmyndigheten inrättat ett tillfälligt särskilt mottagningsställe med eget telefonnummer och egen mailbox och som enbart handhar expedieringen av begärelser om duplettröstkort till dem som av olika anledningar saknar röstkort och brevröstningsmaterial till den som avser att rösta från utlandet. Information om vart den som vill veta mer om hur man röstar i folkomröstningen ska vända sig har lämnats genom inslag i början av spelfilmer på landets biografier, inslag i olika TV- och radiokanaler och i olika tidningsannonser samt på Valmyndighetens hemsida. Avseende förtidsröstningen har bl.a. avtal slutits med Posten Sverige AB.

Vidare har Valmyndigheten i sitt löpande arbete bl.a. följt den nationella och internationella utvecklingen av elektronisk röstning (Rapport om e-röstning, 2003) samt utsett nya ledamöter till riksdagen.

Regeringens utvecklingsarbete för folkstyrelsen – Tid för demokrati – har avslutats och utvärderats. Det övergripande målet för Tid för

demokrati var att öka medborgarnas medvetenhet om den demokratiska processen samt att öka medborgarnas deltagande i den demokratiska processen och då särskilt i valen. Utvecklingsarbetet innehöll tre delar – ett nationellt rådslag om demokrati och delaktighet, stöd för demokratiutveckling samt uppmärksammandet av 80-årsjubileet av den allmänna rösträtten.

Det nationella rådslaget innehöll bl.a. remitteringen av Demokratiutredningens slutbetänkande En uthållig demokrati (SOU 2000:1). Slutrapporten skickades till ca 1400 remissinstanser varav 501 av dessa var enskilda medborgare.

Stödet för demokratiutveckling reglerades av förordningen (2000:648) om statliga projektbidrag för utvecklingsarbete för den svenska folkstyrelsen. Av ca 1200 ansökningar beviljades 142 projekt stöd för sammanlagt ca 19 miljoner kronor. Projekten hade en stor geografisk spridning och riktade sig till ett flertal olika målgrupper.

Uppmärksammandet av den allmänna rösträtten innehöll ett stort antal aktiviteter såsom seminarier och publicerandet av magasinet ”Röster” och forskarantologin ”Rösträtten 80 år.” Information spreds till skolor och organisationer. Kostnaderna för denna del av utvecklingsarbetet uppgick till ca 5 miljoner kronor.

Hemsidan Demokratitorget har spelat en viktig roll i alla delar av utvecklingsarbetet och kommer att leva kvar efter Tid för demokrati. För närvarande har hemsidan dagligen ca 180 besökare, ca 10 förfrågningar i veckan som rör demokrati och ca 1 800 prenumeranter av nyhetsbrevet. Utvecklingen av hemsidan har för åren 2000–2002 kostat ca 2,5 miljoner kronor.

Utvecklingsarbetet har utvärderats av Mitt-högskolan. Utvärderingen Demokrati tar tid visar bl.a. att stödet till olika demokratiutvecklingsprojekt varit mycket framgångsrikt. Nästan samtliga projekt har uppfyllt uppställda mål i det enskilda projektet och gentemot målen i Tid för demokrati. Projekten uppvisar en stor mångfald som väsentligt bidragit till det lokala demokratiarbetet i Sverige. Projekten har bl.a. syftat till att stimulera arbetet med lokal demokrati, integration och demokrati samt jämställdhet och demokrati. Flera av projekten har även haft koppling till andra av regeringens satsningar såsom t.ex. storstadssatsningen. Utvärderingen visar på att projektdeltagarna har blivit mer aktiva i olika demokratiaktiviteter efter att ha deltagit i projekten. Bland annat svarade drygt en tredjedel av

de tillfrågade projektledarna att de uppskattar att projekten lett till att projektdeltagarna i större utsträckning röstar i valen. Särskilt bra resultat i detta avseende visar projekt som riktat sig till personer med utländsk bakgrund. Utvärderingen visar vidare att 60 procent av projekten har bedrivits i samverkan mellan flera aktörer och att två tredjedelar av projekten har fortsatt, om än i modifierad version, efter projekttidens slut. Utvärderingen betonar särskilt vikten av långsiktighet i demokratiarbetet för att inte gå miste om mer djupgående effekter av demokratiutvecklingsprojekten.

I utvärderingen konstaterades även att demokratimagasinet ”Röster”, som uppmuntrat gymnasieungdomar att rösta i valen fått ett gott genomslag. En tredjedel av de intervjuade lärarna uppgav att magasinet användes i samhällskunskapsundervisningen.

Utvärderingen av hemsidan Demokratitorget visar att den står sig väl i konkurrensen på nätet och att det finns all anledning att utveckla hemsidan ytterligare.

Under 2003 har Vetenskapsrådet inlett sitt arbete med planeringen av satsningen på mångvetenskaplig demokratiforskning. Bland annat har en bred kartläggning av demokratiforskningen påbörjats (se även avsnitt 4.5).

4.7.2 Analys och slutsats

Målet om ett ökat valdeltagande uppnåddes inte vid 2002 års allmänna val. Valdeltagandet sjönk dock inte lika mycket i valen till kommun- och landstingsfullmäktige som i riksdagsvalet. Trots ett sjunkande valdeltagande tyder utvärderingen av Tid för demokrati på att regeringens insatser haft positiva effekter på medborgarnas intresse för att delta i valen.

Av den analys av valdeltagandet i 2002 års allmänna val som Regeringskansliet genomfört framgår att den röstberättigades demografiska tillhörighet samt sociala och ekonomiska ställning är avgörande för röstbenägenheten. Benägenheten att rösta stiger också bl.a. med graden av föreningsaktivitet, tilltron till andra människor, politiskt intresse, partidentifikation samt beroende på i vilken utsträckning man ser röstandet som en medborgerlig dygd. Analysen visar vidare att de invandrade personer som blivit svenska medborgare, och därmed röstberättigade i riksdagsval, tenderar att rösta i högre utsträck-

ning också i kommunalvalen jämfört med personer med utländskt medborgarskap. Resultaten bekräftar det mönster som är känt från tidigare studier, nämligen att socioekonomisk ställning och grad av etablering i samhället har en positiv inverkan på röstbenägenheten. Detta understryker vikten av en demokratipolitik som syftar till att motverka skillnader i politiskt deltagande mellan olika grupper i samhället. En utförlig redovisning av Regeringskansliets analys planeras att presenteras under hösten 2003.

Vidare kan nämnas att Göteborgs universitets uppdrag att följa upp och utvärdera information som har lämnats, av de politiska partierna och andra uppgiftslämnare, till invandrare inför valet 2002 inte är avrapporterat. I uppdraget ingår bl.a. att analysera effekterna av informationen när det gäller valdeltagandet bland invandrare. Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 1 november 2003.

Trots vissa mindre brister i valförfarandet är regeringens bedömning att de statliga insatserna kan sägas ha uppnått målet om att de allmänna valen skall genomföras med maximal tillförlitlighet och effektivitet. Än är det för tidigt att uttala sig om i vilken grad målet avseende folkomröstningens genomförande uppnåtts. För att ytterligare säkerställa en väl fungerande valadministration i samband med kommande val så föreslår regeringen att Valmyndigheten ges en permanent medelförstärkning (se även avsnitt 4.10).

Mitthögskolans utvärdering av Tid för demokrati visar att utvecklingsarbetet har haft många positiva effekter på demokratiarbetet runt om i landet. Regeringen bedömer att de insatser som gjorts inom verksamhetsområdet bidragit till att förbättra förutsättningarna för att medborgarnas deltagande i de politiska processerna skall öka. Demokratiutvecklingsarbetet är dock ett långsiktigt arbete där effekterna främst kan visa sig på längre sikt. Regeringen föreslår därför att en ny demokratisatsning initieras (se även avsnitt 4.10).

Än går det inte att dra några slutsatser avseende Vetenskapsrådets påbörjade arbete med att stimulera mångvetenskaplig demokratiforskning.

Även insatser inom andra politikområden bidrar direkt eller indirekt till att öka medborgarnas deltagande i de politiska processerna. Detta gäller t.ex. insatser inom jämställdhets-, ungdoms-, storstads- och integrationspolitiken.

Vidare har andra aktörer än staten viktiga roller för att måluppfyllelsen skall uppnås.

4.8 Resultat för verksamhetsområdet Integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning

4.8.1 Resultat

Målet för verksamhetsområdet Integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning är att värna integriteten, yttrandefriheten samt rätts-säkerheten i den offentliga verksamheten.

Genom sin tillsynsverksamhet, bevakning på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området, reglering av skadestånd och andra ersättningsanspråk mot staten samt genom sin funktion beträffande övervakningskameror bidrar Justitiekanslern till att målen uppfylls.

En utförligare resultatredovisning sker under avsnittet Budgetförslag.

4.9 Revisionens iakttagelser

Vad avser Justitiekanslerns årsredovisning för 2002 har Riksrevisionsverket inte haft några invändningar.

Datainspektionen har fått en invändning i revisionsberättelsen från Riksrevisionsverket på grund av att inspektionen överskridit sin anslagskredit. I sitt yttrande till regeringen med anledning av invändningen anger inspektionen brister i faktureringsrutinerna som orsak till överskridandet. För att undvika ett upprepande avser inspektionen att utvidga sitt avtal om ekonomiadministrativt stöd från Kammarkollegiet till att även omfatta faktureringsfunktionen. Regeringen vill inskräpa vikten av att den interna styrningen och kontrollen sker på tillfredsställande sätt och utgår från att inspektionen vidtar de åtgärder som krävs för att förbättra rutinerna.

Av revisionsberättelsen för Valmyndigheten framgår att Riksrevisionsverket bedömer att myndighetens årsredovisning för 2002 i allt väsentligt är rättvisande.

4.10 Budgetförslag

4.10.1 46:1 Allmänna val och demokrati²

Tabell 4.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2002	Utfall	261 238	Anslags- sparande	47 619
2003	Anslag	22 000 ¹	Utgifts- prognos	29 590
2004	Förslag	235 000		
2005	Beräknat	18 000		
2006	Beräknat	281 000		

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

Från anslaget betalas statens kostnader för valsedlar och annat valmaterial samt ersättningar till vissa myndigheter, Posten Sverige AB och kommunerna för biträde i samband med allmänna val. Vidare ingår Vetenskapsrådets satsning på mångvetenskaplig demokratiforskning.

Anslagsbelastningen beror till största del på vilka val som hålls under året. För 2002 användes ca 215 miljoner kronor av anslaget för förberedelser och genomförandet av 2002 års val. Under 2000-2003 har anslaget även använts för utvecklingsarbetet Tid för demokrati. Under 2002 användes ca 6,7 miljoner kronor till detta ändamål. För 2002 användes 30 miljoner kronor till riksdagspartiernas information till invandrare inför valet 2002 och en uppföljning av informationen samt ca 10 miljoner kronor till politiska partier för EU-information.

Av 2002 års anslagssparande om 47 619 000 kronor har 34 326 000 kronor dragits in. Anslagssparandet beror till stor del på lägre kostnader för poströstningen än beräknat.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget 2004 skall uppgå till 235 000 000 kronor. Det året genomförs val till Europaparlamentet.

För 2004 tillförs anslaget 108 000 000 kronor för genomförandet av val till Europaparlamentet. Av dessa avsätts 10 000 000 kronor för en ny demokratisatsning, i vilken ingår bl.a. insatser för att öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet 2004. För 2004 ingår även 20 000 000 kronor för

riksdagspartiernas information inför Europaparlamentsvalet. 14 000 000 kronor av dessa medel tillförs anslaget genom en motsvarande minskning av anslaget 90:6 *Stöd till politiska partier*.

Från och med 2004 görs en permanent överföring från anslaget om 4 000 000 kronor. Dessa medel förs till anslaget 46:5 *Valmyndigheten*.

För 2005 och 2006 beräknas anslaget uppgå till 18 000 000 kronor respektive 281 000 000 kronor. Under 2006 genomförs allmänna val.

Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 46:1 Allmänna val och demokrati

Tusental kronor			
	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	22 000	22 000	22 000
Förändring till följd av:			
Beslut	217 000	-	263 000
Överföring till/från andra anslag	-4 000	-4 000	-4 000
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	235 000	18 000	281 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.10.2 46:2 Justitiekanslern

Tabell 4.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2002	Utfall	15 986	Anslags- sparande	1 382
2003	Anslag	16 590	Utgifts- prognos	16 985
2004	Förslag	18 174		
2005	Beräknat	18 605 ¹		
2006	Beräknat	18 921 ¹		

¹ Motsvarar 18 174 tkr i 2004 års prisnivå.

Justitiekanslern är regeringens högste ombudsman. Justitiekanslerns främsta uppgifter är att utöva tillsyn över den offentliga förvaltningen, att bevaka statens rätt i rättegångar, att svara för statens skadereglering, att vara regeringens juridiske rådgivare samt att fullgöra åklagaruppgifter på tryckfrihetens och yttrandefrihetens områden. Justitiekanslern utövar dessutom tillsyn över advokatväsendet och har vissa uppgifter enligt lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning. Under 2003 har Justitiekanslern tillförts en ny uppgift som företrädare för svenska staten i den Internationella oljeskadefonden.

Justitiekanslerns övergripande mål är att värna integriteten, yttrandefriheten och rättssäkerheten i den offentliga verksamheten. Justitiekans-

² Tidigare benämning på anslaget var Allmänna val.

lern skall se till att den enskilde kommer till sin rätt utan att det allmänna intresset sätts åt sidan på skaderegleringens område samt bidra till en effektiv och rättssäker rättstillämpning och lagföring på tryckfrihetens och yttrandefrihetens områden.

För närvarande bereds inom Justitiedepartementet förslag som kan innebära att Justitiekanslern tillförs fler uppgifter. Kommittén om tillsynen över polis och åklagare har i betänkandet Förstärkt granskning av polis och åklagare föreslagit att Justitiekanslern skall ta över Riksåklagarens ansvar när det gäller brott i samband med arbetet av åklagare. Betänkandet remissbehandlas för närvarande. Vidare har Domstolsverket i en rapport föreslagit att Justitiekanslern skall ta över Domstolsverkets rätt att överklaga vissa rättshjälpsärenden. En departementspromemoria som behandlar förslaget upprättas för närvarande. Avsikten är att promemorian skall remitteras i oktober 2003.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Antalet inkomna ärenden har minskat marginellt från 2001 till 2002. Minskningen hänför sig till datalagsärenden och kameraövervakningsärenden, inflödet av andra ärendeslag har varit oförändrat eller ökat något. Även under detta år har Justitiekanslern prioriterat att avgöra äldre ärenden. Antalet avgjorda ärenden har minskat och antalet ärenden i balans har ökat markant under året. Vid ingången av 2002 fanns 748 ärenden i balans och vid utgången av året fanns 969 ärenden, en ökning med nästan 30 procent. En stor del av ökningen är hänförlig till gruppen skadeståndsärenden. Målet att minska ärendebalanserna har således inte kunnat uppnås. Den största anledningen till detta är att en ambitionshöjning har gjorts beträffande främst tillsynen över myndigheterna och advokatväsendet.

Den genomsnittliga handläggningstiden för de ärendegrupper som får anses ha särskild betydelse för den enskilde, tillsyn och skadestånd, uppgår till knappt tre respektive cirka fyra och en halv månader.

Tyngdpunkten i Justitiekanslerns verksamhet ligger inom tillsyn, tryck- och yttrandefrihet inklusive rättegångar samt skadestånd inklusive rättegångar.

Av det totala antalet inkommande ärenden svarade tillsynsärendena för cirka 23 procent under 2002. Kritik har uttalats i 9 ärenden, dvs. cirka en procent av de avgjorda ärendena vilket är en minskning jämfört med föregående år. Justitiekanslern har under 2002 intensifierat sin inspektionsverksamhet. Två inspektioner utfördes och kritik framfördes vid båda inspektionerna. Justitiekanslern avser att bibehålla den nuvarande nivån på inspektionsverksamheten.

Antalet inkommande tryck- och yttrandefrihetsärenden har ökat något sedan förra året. Drygt 40 procent av dessa avsåg brottet hets mot folkgrupp. Under året inleddes 13 förundersökningar varav sju avsåg brottet hets mot folkgrupp. Det stora flertalet anmälningar om hets mot folkgrupp föranleder inte någon åtgärd från Justitiekanslerns sida, främst för att de anmälda yttrandena inte bedömts vara brottsliga eller för att Justitiekanslern inte varit behörig åklagare. Samtliga fem åtal som har väckts under året gäller hets mot folkgrupp.

Skadeståndsärendena utgör den dominerande ärendegruppen och motsvarar cirka 43 procent av inkomna ärenden. Drygt hälften av de under 2002 inkomna ärendena avsåg begäran om ersättning från personer som varit frihetsberövade. Ersättningsanspråket medgavs helt eller delvis i drygt 90 procent av ärendena. Det hör till undantagen att den som fått sitt ärende prövat av Justitiekanslern driver frågan vidare till domstol vilket talar för en hög acceptans av Justitiekanslerns beslut. Här bör nämnas att Justitiekanslerns prövning av skadeståndsanspråk som grundas på påståenden om fel eller försummelse i statlig verksamhet också innefattar ett mått av tillsyn. Ett beslut om att ersättning skall utgå i ett sådant ärende innebär vanligtvis, direkt eller indirekt, att berörda myndigheter kritiseras.

Justitiekanslern redovisade den 17 februari 2003 en risk- och sårbarhetsanalys för myndigheten enligt 3 § förordningen (2002:472) om åtgärder för fredstida krishantering och höjd beredskap. Den 21 februari 2003 kom myndigheten in med en redovisning om hur miljöledningsarbetet fortskred under 2002. Av rapporten framgår att myndigheten har vidtagit ytterligare åtgärder i arbetet med miljöledning.

Vid årsskiftet 2002/2003 var 18 personer fast anställda hos Justitiekanslern, dessutom tjänstgjorde en notarie på myndigheten. Justitiekanslern har en jämn könsfördelning på alla nivåer i verksamheten.

Analys och slutsatser

Justitiekanslern är regeringens ombudsman och har till uppgift att värna grundläggande demokratiska värden och rättigheter för den enskilde. Justitiekanslern har därför en central och speciell roll inom statsförvaltningen och fyller viktiga funktioner inom ett brett juridiskt spektrum. Inom myndigheten finns en gedigen juridisk kompetens och bl.a. genom sin tillsynsverksamhet får Justitiekanslern en god överblick över myndigheternas verksamhet. Verksamheten är i allt väsentligt författningsreglerad och styrs i stor utsträckning av de anmälningar m.m. som inkommer från enskilda, polis- och åklagarmyndigheter. Myndigheten har således svårt att själv påverka arbetsbördan och det är svårt att i förväg säga var i verksamheten tyngdpunkten kommer att ligga.

Under 2002 har Justitiekanslern i huvudsak uppfyllt de verksamhetsmål som regeringen har satt upp för verksamheten. Målet att minska antalet ärenden i balans har inte kunnat uppnås, resultatet har försämrats sedan föregående år. Den största anledningen är att en ambitionshöjning har gjorts beträffande främst tillsynen över den offentliga förvaltningen och advokatväsendet. Regeringens bedömning är att en avarbetning av balanserna måste prioriteras under kommande år. Målet att ärenden som avser klagomål eller anspråk från enskilda och som inte förs till rättegång bör vara avslutade inom två år har uppfyllts så när som på ett ärende. Resultatet är en stor förbättring jämfört med föregående årsskifte då tio ärenden som var äldre än två år fanns i balans.

Sammantaget gör regeringen den bedömningen att Justitiekanslern har visat ett bra resultat under 2002.

Det är angeläget att ingripanden på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området kan prioriteras, exempelvis när det gäller brottet hets mot folkgrupp. Dessa ärenden kräver inte sällan omedelbara och resurskrävande insatser. Beträffande Justitiekanslerns skadereglerande verksamhet så är det en stor fördel, för den som anser sig ha blivit felbehandlad i statlig verksamhet, att vid sidan av domstolarna ha tillgång till en ordning som på ett förhållandevis enkelt och billigt sätt möjliggör en kvalificerad och effektiv prövning av ersättningsanspråk. Samtidigt får Justitiekanslern genom denna verksamhet kunskap om förhållanden inom förvaltningen som

väl kompletterar Justitiekanslerns tillsynsfunktion.

För innevarande år har Justitiekanslerns anslag justerats upp med 161 000 kronor. Justitiekanslern har fått behålla ett anslagssparande om 607 000 kronor som beräknas förbrukas under året. För uppdraget att representera Sverige i den internationella oljeskadefonden får Justitiekanslern ersättning efter rekvisition med 150 000 kronor per år från och med 2004. Utöver det ökas anslaget med 300 000 kronor från och med 2004 med anledning av att Justitiekanslern får hyreshöjningar. Anslaget 4:3 *Åklagarorganisationen* minskas med motsvarande belopp. För arkivkostnader överförs 7 000 kronor till sjuttonde utgiftsområdets anslag 28:21 *Riksarkivet och landsarkiven* fr.o.m. 2004. Som kompensering för beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader räknas anslaget upp med 1 231 000 kronor. Regeringen föreslår därmed att Justitiekanslerns anslag för 2004 fastställs till 18 174 000 kronor. Åren 2005 och 2006 beräknas anslaget uppgå till 18 605 000 respektive 18 921 000 kronor.

Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 46:2 Justitiekanslern

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	16 590	16 590	16 590
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 231	1 654	1 964
Beslut ³	60	61	62
Överföring till/från andra anslag	293	300	305
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	18 174	18 605	18 921

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Kompensation för avgifter till Riksrevisionen, se utgiftsområde 1 avsnitt 3.2.

4.10.3 46:3 Datainspektionen

Tabell 4.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	32 803	Anslags- sparande	3 049
2003	Anslag	29 954 ¹	Utgifts- prognos	30 254
2004	Förslag	31 076		
2005	Beräknat	31 819 ²		
2006	Beräknat	32 366 ³		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 31 076 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 31 076 tkr i 2004 års prisnivå.

Datainspektionen är central förvaltningsmyndighet med uppgift att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter och för att god sed iakttas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

Av anslagssparandet har i enlighet med regeringens beslut 2 000 000 kronor dragits in.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Datainspektionens verksamhet var under 2002 indelad i tre verksamhetsgrenar

- Tillsyn över behandlingen av personuppgifter (datalagen och personuppgiftslagen)
- Tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamheten (kreditupplysnings- och inkassolagen)
- Tillsyn över personregister inom polis- och tullsamarbetet (Europol-, Schengen- och CIS-konventionerna)

Tillsyn över behandlingen av personuppgifter

Under 2002 har 250 inspektioner inletts vilket är en fördubbling jämfört med 2001. Vid de temainspektioner som genomförts har brister bl.a. konstaterats när det gäller behandlingen av personuppgifter i grundskolan och hos rekryteringsföretag. När det gäller anmälan av särskilt integritetskänsliga behandlingar inom genforskningen visade uppföljande inspektioner att många forskare inte rättat sig efter inspektionens synpunkter.

Det har under året kommit in 406 klagomål som gäller personuppgiftslagen jämfört med 272 enligt personuppgiftslagen och 69 enligt datalagen året innan. Klagomålen har till en stor del rört direktadresserad reklam och publicering av personuppgifter på Internet.

Informationsverksamheten har i första hand koncentrerats på utbildning av personuppgiftsombud. Efterfrågan på utbildning och information från inspektionen är stor. Genomförda konferenser och seminarier har utvärderats. 94 procent av deltagarna anser att utbildningen uppfyllt deras förväntningar. Inspektionens webbplats och call-center används för att föra ut information och besvara frågor, en verksamhet som ökat i omfattning.

Under 2002 har 888 nya anmälningar gjorts av personuppgiftsombud. Vid årets slut hade nästan 5000 personuppgiftsansvariga anmält ombud. Systemet med personuppgiftsombud har enligt inspektionen fungerat väl. Utvecklingen när det gäller branschöverenskommelser går däremot långsammare. Det finns 2002 två branschöverenskommelser, en om direktreklam och en om marknadsundersökningar. Vidare är ytterligare tre branschöverenskommelser under beredning.

Tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamheten

Under 2002 har 39 tillsynsärenden inom kreditupplysning inletts. Allmänhetens klagomål handlar, liksom tidigare, i första hand om missvisande uppgifter i kreditupplysningsregistren och personupplysningar som beställts utan att det finns något legitimt behov. I de flesta fall har kreditupplysningsföretagen rättat till felet utan några vidare åtgärder, men i två fall har inspektionen meddelat nya villkor. Datainspektionen har också inriktat sig på att komma tillrätta med felaktigheter vid bankers och kreditmarknadsbolags rapportering av missbrukade krediter till Upplysningscentralen (UC). Som ett resultat har UC och kreditinstituten kommit överens om nya standardiserade rutiner, varefter klagomålen har minskat.

Kreditupplysningsverksamheten har under 2000 och 2001 granskats av Datainspektionen och Finansinspektionen i ett gemensamt projekt. Datainspektionen har påbörjat en uppföljning av åtgärdskraven i den gemensamma rapporten och skall därvid särskilt granska rättelserutinerna vid

kronofogdemyndigheterna och de myndigheter som lämnar uppgifter till Riksskatteverket och kronofogdemyndigheternas utsökningsregister. Inspektionen skall också utvärdera effekterna av den ändring som gjorts i sekretesslagen i syfte att minska konsekvenserna av enstaka betalningsförsummelse.

Sex tillståndsansökningar kom in under året och femton företag har för närvarande rätt att bedriva kreditupplysningsverksamhet i Sverige.

Fortfarande förekommer att personuppgifter lämnas ut till abonnent med direktuppkoppling till kreditupplysningsregister utan att denne har legitimt behov av upplysningen. Det finns därför skäl att se till att kreditupplysningsföretagen på ett mer aktivt och tydligt sätt informerar sina kunder om gällande regelverk. Under 2003 har inspektionen särskilt bevakat vilka effekter de nya reglerna i yttrandefrihetsgrundlagen får för kreditupplysningsverksamheten bl.a. vad gäller frågan om legitimt behov.

Inom inkassoområdet har under året 179 tillsynsärenden inletts, varav 35 fältinspektioner, avseende både inkassobolag och s.k. egeninkasso bedriven av bl.a. större bolag och kommuner. Kritik har framförts i ungefär hälften av ärendena gällande främst bristfällig information till gäldenären och mellan uppdragsgivare och inkassoombud, otillräcklig grund för fordran samt otillbörliga krav mot underåriga.

Högsta domstolen har under 2002 slagit fast hur en preskriberad skuld kan återupplivas, vilket tidigare vållat problem i inkassotillsynen. Under 2003 pågår granskning av domens effekt hos inkassobolagen liksom rutinerna för kontroll av gäldenärens ålder och grunden för fordran.

Tillsyn över personregister inom polis- och tullssamarbetet

Inspektioner av hur det nationella Schengenregistret används har under 2002 skett vid Migrationsverket, Tullverket, Kustbevakningen i Göteborg samt Landvetters flygplats och inspektioner kommer att göras fortlöpande under 2003. Den under 2001 inledda inspektionen av den nationella Europol-enheten vid Rikspolisstyrelsen har avslutats utan någon anmärkning. Inspektionen kommer fortlöpande att granska den personuppgiftsbehandling som utförs nationellt med anledning av Europol-konventionen. Det informationsregister som regleras i konventio-

nen har emellertid ännu inte inrättats. Först när konventionen tillämpas fullt ut kan effekterna av tillsynen bedömas.

Slutsatser

Datainspektionen har redovisat resultaten i enlighet med de återrapporteringskrav som angetts. Redovisningen ger främst en bild av omfattning och inriktning av verksamheten. Någon grund för att konstatera att angivna mål inte skulle ha uppnåtts föreligger inte. Mål och återrapporteringskrav utvecklas successivt så att ökad tonvikt läggs vid analyser och bedömningar av de samlade effekterna av verksamheten. De nuvarande allmänna målen behöver också kompletteras med uppföljningsbara produktionsmål som tydligare anger vilka insatser som bör prioriteras under det aktuella budgetåret.

Regeringen har i regleringsbrev för 2003 uppdragit åt Datainspektionen att utarbeta en samlad strategi för sin tillsyns- och informationsverksamhet och utforma ett ändamålsenligt system för verksamhetsplanering och uppföljning. Inspektionen skall särskilt överväga hur arbetet med omvärldsanalyser, utveckling av tillsynsmetoderna och kompetensförsörjningen kan förstärkas. En redovisning av genomförda åtgärder skall lämnas i årsredovisningen för 2003.

I enlighet med regeringens uppdrag i regleringsbrev för 2003 har Datainspektionen utrett och lämnat förslag till utformningen av ett avgiftssystem för inspektionens tillståndsgivning och tillsyn inom kreditupplysnings- och inkasso-verksamheten. Förslaget kräver en ytterligare beredning innan ett slutligt ställningstagande kan göras.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 uppgår till 31 076 000 kronor. För 2005 och 2006 har anslaget beräknats till 31 819 000 respektive 32 366 000 kronor.

Tabell 4.7 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 46:3 Datainspektionen

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	29 954	29 954	29 954
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	837	1 573	2 115
Beslut ³	285	292	297
Överföring till/från andra anslag	-	-	-
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	31 076	31 819	32 366

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Kompensation för avgifter till Riksrevisionen, se utgiftsområde 1 avsnitt 3.2.

4.10.4 46:4 Svensk författningssamling

Tabell 4.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2002	Utfall	736		277
2003	Anslag	850 ¹	Utgifts- prognos	829
2004	Förslag	850		
2005	Beräknat	850		
2006	Beräknat	850		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

Från anslaget betalas bl.a. den kostnadsfria tilldelningen av svensk författningssamling (SFS) till kommuner, landsting och kommunbibliotek som regleras i 7 § författningssamlingsförordningen (1976:725), den s.k. frilistan.

Regeringens överväganden

Avtalet för tryckning, försäljning och distribution av SFS löpte ut vid utgången av år 2001. För åren 2002–2004 gjordes därför en ny upphandling av tjänsten. Kostnaderna bedöms ligga på ungefär samma nivå som tidigare. Mot den bakgrunden sänktes anslaget 2003 från 1 011 000 kronor till 850 000 kronor. Under våren 2003 har regeringen beslutat att anslagssparandet på 277 000 kronor skall dras in.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 fastställs till 850 000 kronor. För åren 2005 och 2006 beräknas anslaget uppgå till 850 000 kronor respektive 850 000 kronor.

4.10.5 46:5 Valmyndigheten

Tabell 4.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2002	Utfall	9 688		4 668
2003	Anslag	8 973 ¹	Utgifts- prognos	12 049
2004	Förslag	13 570		
2005	Beräknat	13 893 ²		
2006	Beräknat	14 130 ³		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 13 570 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 13 570 tkr i 2004 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för Valmyndighetens arbetsuppgifter som central förvaltningsmyndighet för frågor om val och folkomröstning.

Av 2002 års anslagssparande om 4 668 000 kronor har 1 368 000 kronor dragits in.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget 2004 skall uppgå till 13 570 000 kronor. Från och med 2004 tillförs anslaget 4 000 000 kronor från anslaget 46:1 *Allmänna val och demokrati*. Överföringen innebär att vissa personalkostnader framöver kommer att belasta förvaltningsanslaget istället för sakanslaget.

För 2005 och 2006 beräknas anslaget uppgå till 13 893 000 kronor respektive 14 130 000 kronor.

Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 46:5 Valmyndigheten

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	8 973	8 973	8 973
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	407	630	794
Beslut ³	190	195	198
Överföring till/från andra anslag	4 000	4 095	4 165
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	13 570	13 893	14 130

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Kompensation för avgifter till Riksrevisionen, se utgiftsområde 1 avsnitt 3.2.

5 Politikområde Mediepolitik

5.1 Omfattning

Politikområdet mediepolitik omfattar dagspress, radio och television samt skydd av barn och ungdom från skadligt innehåll i massmedierna. Politikområdet är delat mellan utgiftsområdena 1 och 17. I texten till det senare utgiftsområdet återfinns en mer utförlig beskrivning och analys av politikområdet.

5.2 Budgetförslag

5.2.1 27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

Tabell 5.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	6 346	Anslags- kredit	358
2002	Utfall	6 346	Anslags- kredit	358
2003	Anslag	5 900	Utgifts- prognos	5 483
2004	Förslag	6 234		
2005	Beräknat	6 376 ¹		
2006	Beräknat	6 477 ¹		

¹ Motsvarar 6 234 tkr i 2004 års prisnivå.

Presstödsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till dagspressen. Taltidningsnämndens uppgift är att fördela det statliga stödet till radio- och kassettidningar.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 6 234 000 kronor.

Tabell 5.2 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	5 900	5 900	5 900
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	150	288	386
Beslut ³	184	188	191
Förslag/beräknat anslag	6 234	6 376	6 477

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Kompensation för avgifter till Riksrevisionen, se utgiftsområde 1 avsnitt 3.2.

5.2.2 27:2 Presstöd

Tabell 5.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	486 198	Anslags- sparande	70 906
2002	Utfall	486 198	Anslags- sparande	70 906
2003	Anslag	509 029	Utgifts- prognos	525 974
2004	Förslag	509 029		
2005	Beräknat	510 029		
2006	Beräknat	510 029		

Från anslaget ges bidrag till dagspressen i enlighet med bestämmelserna i presstödsförordningen (1990:524), förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd och förordningen (2002:739) om tillfälligt utvecklingsstöd. Pressstöd enligt presstödsförordningen lämnas i form av driftsstöd och distributionsstöd. Utgifterna för pressstödet styrs bl.a. av antalet stödberättigade tidningar och storleken på dessa tidningars upplagor.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 509 029 000 kronor. Från 2003 har anslaget tillfälligt minskats med 1 miljon kronor för omprioriteringar inom medieområdet. Dessa medel beräknas återföras till anslaget från 2005.

Tabell 5.4 Härlledning av anslagsnivån 2004-2006, för 27:2 Presstödet

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	509 029	509 029	509 029
Förändring till följd av:			
Beslut	0	1 000	1 000
Förslag/beräknat anslag	509 029	510 029	510 029

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.2.3 27:3 Stöd till radio- och kassettidningar

Tabell 5.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2002	Utfall	122 893		17 397
2003	Anslag	127 300	Utgifts- prognos	137 217
2004	Förslag	127 300		
2005	Beräknat	127 300		
2006	Beräknat	127 300		

Från anslaget ges bidrag i enlighet med bestämmelserna i förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 127 300 000 kronor.

5.2.4 27:4 Radio- och TV-verket

Tabell 5.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2002	Utfall	11 673		186
2003	Anslag	12 976 ¹	Utgifts- prognos	12 870
2004	Förslag	12 585		
2005	Beräknat	11 837 ²		
2006	Beräknat	12 025 ²		

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 11 572 tkr i 2004 års prisnivå.

Radio- och TV-verket skall besluta i frågor om tillstånd, avgifter och registrering som rör ljudradio- och TV-sändningar riktade till allmänheten i de fall uppgifterna inte ligger på regeringen eller någon annan särskilt angiven myndighet.

Regeringens överväganden

Riksdagen har beslutat lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation m.m. (prop. 2002/03:110, bet. 2002/03:TU6, rskr. 2002/03:228). En följd av beslutet är att Radio- och TV-verket fr.o.m. den 25 juli 2003 ensamt skall utöva tillsyn över efterlevnaden av lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler. Det innebär att Konsumentverket inte längre har ansvar i detta avseende. Radio- och TV-verket skall vidare följa utvecklingen av elektroniska programguider och tillämpningsprogram samt uppmuntra övergången till en gemensam standard för tillämpningsprogram i samband med digitala TV-sändningar. Myndigheten behöver dessutom se över sina föreskrifter med anledning av ändringar i regelverket. För dessa nya arbetsuppgifter föreslår regeringen att anslaget höjs med 450 000 kronor fr.o.m. 2004. Finansiering föreslås ske genom att det under utgiftsområde 22 uppförda anslaget 37:5 *Informationsteknik: Telekommunikation m.m.* minskas med 250 000 kronor och att det under utgiftsområde 24 uppförda anslaget 40:2 *Konsumentverket* minskas med 200 000 kronor. På tilläggsbudget i denna proposition föreslås Radio- och TV-verket dessutom tilldelas 600 000 kronor för de nya arbetsuppgifterna.

Under 2003 tilldelades Radio- och TV-verket 1 miljon kronor inom området icke-kommersiell lokal-TV. Medlen skall användas för ett tvåårigt regeringsuppdrag till Riksförbundet Öppna Ka-

naler i Sverige. För att uppdraget skall kunna slutföras föreslår regeringen att anslaget anvisas 1 miljon kronor under 2004 för denna verksamhet. Finansiering sker genom omprioriteringar på medieområdet. Åren 2005-2006, då uppdraget är slutfört, beräknas anslaget minska med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att Radio- och TV-verket anvisas 12 585 000 kronor för 2004.

Tabell 5.7 Härlledning av anslagsnivån 2004-2006, för 27:4 Radio- och TV-verket

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	11 676	11 676	11 676
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	338	613	808
Överföringar till/från andra anslag	450	460	468
Beslut ³	121	-912	-927
Förslag/beräknat anslag	12 585	11 837	12 025

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Innefattar kompensation för avgifter till Riksrevisionen, se utgiftsområde 1 avsnitt 3.2.

5.2.5 27:5 Granskningsnämnden för radio och TV

Tabell 5.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
2002	Utfall	8 827	Anslags-sparande	733
2003	Anslag	9 139	Utgifts-prognos	9 644
2004	Förslag	9 568		
2005	Beräknat	9 791 ¹		
2006	Beräknat	9 950 ²		

¹ Motsvarar 9 569 tkr i 2004 års prisnivå.

² Motsvarar 9 567 tkr i 2004 års prisnivå.

Granskningsnämnden skall genom efterhandsgranskning utöva tillsyn över att programföretag följer reglerna som rör innehållet i ljudradio- och TV-sändningar till allmänheten. Vidare skall nämnden följa innehållet i utländska ljudradio- och TV-sändningar som riktas till den svenska allmänheten. Nämnden granskar program efter anmälan eller på eget initiativ. Ett mål för nämnden är att öka kunskapen hos radio- och TV-företagen och hos allmänheten om gällande regelsystem och om nämndens verksamhet och praxis. Nämnden har också i uppdrag att rap-

portera till regeringen om radio- och TV-företagens programverksamhet.

Regeringens överväganden

Granskningsnämnden har till Kulturdepartementet överlämnat sina bedömningar av årets public service-redovisningar från Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) samt TV4 AB:s programredovisning. Dessa rapporter innehåller företagens egna beskrivningar och analyser av hur de under 2002 levde upp till olika mål och krav på verksamheten. Nämnden påpekar vissa brister men konstaterar sammanfattningsvis att företagens redovisningar är väl genomförda och att redovisningarna från SVT och UR förbättrats betydligt jämfört med föregående år.

Nämndens verksamhet finansieras delvis genom att medel anvisas från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida. För 2004 föreslås att 6 397 000 kronor delfinansierar nämndens verksamhet (se utgiftsområde 17, avsnitt 5.8.5).

För att hantera den ökade ärendemängden tilldelades Granskningsnämnden för radio och TV 300 000 kronor på tilläggsbudget för 2002. Antalet anmälningar beräknas ligga på en fortsatt hög nivå. Samtidigt ger nämnden med anledning av det tidigare nämnda uppdraget gällande radio- och TV-företagens programverksamhet ut omfattande rapporter om det svenska radio- och TV-utbudet. Mot denna bakgrund har regeringen i denna proposition, under utgiftsområde 17, anslaget 27:3 *Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediesamarbete*, uttalat sin avsikt att använda 400 000 kronor årligen av det anslaget för att förstärka Granskningsnämnden under perioden 2004-2006.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 anvisas 9 568 000 kronor.

Tabell 5.9 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 27:5 Granskningsnämnden för radio och TV

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	9 139	9 139	9 139
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	269	488	645
Beslut ³	160	164	166
Förslag/beräknat anslag	9 568	9 791	9 950

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Kompensation för avgifter till Riksrevisionen, se utgiftsområde 1 avsnitt 3.2.

6 Politikområde Samepolitik

6.1 Budgetförslag

Anslaget 45:1 *Sametinget* redovisas inom utgiftsområde 1 men verksamheten ingår i politikområdet Samepolitik inom Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.

6.1.1 45:1 Sametinget

Tabell 6.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	16 153	Anslags- sparande	2 202
2003	Anslag	16 966 ¹	Utgifts- prognos	16 796
2004	Förslag	17 665		
2005	Beräknat	18 065 ²		
2006	Beräknat	18 346 ³		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 17 664 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 17 664 tkr i 2004 års prisnivå.

Sametinget är en förvaltningsmyndighet samtidigt som det är ett samiskt folkvalt organ med val vart fjärde år. Sametinget inledde sin verksamhet i augusti 1993. De övergripande målen är enligt sametingslagen att verka för en levande samisk kultur och ta initiativ till verksamheter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur. Sametinget skall bl.a. medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas.

Sametinget beslutar om fördelning av statens bidrag till samisk kultur och samiska organisationer samt andra medel som ställs till samernas förfogande. Sametinget leder det samiska språkarbetet och arbetet med relevanta EU-stöd inom Mål 1 och Interreg III A (och de tidigare stöden Mål 6 respektive Interreg II A).

Regeringens överväganden

Regeringens inriktning är att successivt pröva ett utvidgat samiskt självbestämmande inom området där detta är möjligt och med beaktande av resultatet av pågående och nyligen avslutade utredningar.

I enlighet med intentionerna i prop. 2001/02:4 En politik för tillväxt och hållbar utveckling i hela landet har regeringen gett Sametinget i uppdrag att utveckla och etablera ett samiskt informationscentrum. Uppbyggnaden av detta centrum stöds av medel från regeringens informationssatsning om samer och samisk kultur inom utgiftsområde 23 anslaget 45:2 *Informationssatsningen om samerna*. Målsättningen är att det ska bli ett långsiktigt verkande centrum vilket setts naturligt att förlägga inom Sametingets ram eftersom en av huvuduppgifterna för tinget är att informera om samiska förhållanden.

Tabell 6.2 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 45:1 Sametinget

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	16 966	16 966	16 966
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	506	902	1 180
Beslut ³	193	197	200
Överföring till/från andra anslag	-	-	-
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	17 665	18 065	18 346

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Kompensation för avgifter till Riksrevisionen, se utgiftsområde 1 avsnitt 3.2.

7 Anslag som inte ingår i något politikområde

7.1 Omfattning

Följande anslag inom utgiftsområde 1 ingår inte i något politikområde:

- 90:1 *Kungliga hov- och slottsstaten*
- 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.*
- 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader*
- 90:4 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen*

- 90:5 *Regeringskansliet m.m.*
- 90:6 *Stöd till politiska partier*
- 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor*

Riksdagens verksamhet och anslag presenteras samlat. Därefter hanteras övriga anslag separat.

7.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 7.1 Utgiftsutveckling för anslag som inte ingår i något politikområde

Miljoner kronor

	Utfall 2002	Anslag 2003 ¹	Utgifts- prognos 2003	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	594,5	619,6	644,0	618,3	632,0	641,6
90:3 Riksdagens förvaltningskostnader	486,5	514,4	508,0	540,6	547,7	556,3
90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen	53,7	58,9	59,1	59,7	61,2	62,2
Delsumma för riksdagens anslag	1 134,7	1 192,9	1 211,1	1 218,6	1 240,9	1 260,1
90:1 Kungliga hov- och slottsstaten	85,4	91,6	87,5	94,6	96,9	98,6
90:5 Regeringskansliet m.m.	4 802,6	5 170,2	5 057,3	5 460,5	5 584,3	5 671,9
90:6 Stöd till politiska partier	139,9	145,2	136,4	131,2	145,2	145,2
90:7 Expertgruppen för EU-frågor	8,2	9,9	9,9	10,3	10,5	10,7
90:8 Kampanjkostnader m.m. för folkomröstning för införande av euro	-	120,0	120,0	0	0	0
Totalt för anslag som inte ingår i något politikområde	6 170,8	6 729,8	6 622,2	6 915,3	7 077,8	7 186,5

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

7.3 Riksdagen och dess ombudsmän

7.3.1 Omfattning

Riksdagens budget inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse omfattar dels riksdagsledamöternas ersättningar och resor, stödet till partigrupperna samt riksdagsförvaltningen, dels Riksdagens ombudsmän.

7.3.2 Mål

Utgångspunkter för riksdagsförvaltningens verksamhet

Riksdagen har som det främsta demokratiska statsorganet konstitutionellt fastställda uppgifter i det svenska statsskicket. Riksdagen med dess ledamöter har som folkets främsta företrädare en central roll i opinionsbildningen och en skyldighet att verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden. Riksdagen har även uppgifter som följer av internationella åtaganden och av medlemskapet i Europeiska unionen.

Övergripande mål för riksdagsförvaltningen

Målet för riksdagsförvaltningen är att skapa goda förutsättningar för att riksdagen skall kunna uppfylla sina konstitutionella och demokratiska uppgifter samt sina internationella åtaganden.

Verksamhetsmål

- Beslutsprocess: Riksdagsförvaltningen skall med hög kompetens säkerställa att riksdagen kan fullgöra sina uppgifter enligt regeringsformen och riksdagsordningen.
- Service och förvaltning: Riksdagsförvaltningen skall – inom givna ramar och bestämmelser – tillhandahålla resurser och service av hög kvalitet till ledamöternas, kammarens, utskottens och förvaltningens verksamheter samt till partigrupperna och deras kanslier.
- Information: Riksdagsförvaltningen skall bidra till att skapa öppenhet och tillgänglighet i riksdagsarbetet och genom aktiv in-

formation verka för att intresset för och kunskaperna om riksdagen och dess arbete ökar.

- Internationell verksamhet: Riksdagsförvaltningen skall göra det möjligt för riksdagen att aktivt möta de krav som det internationella samarbetet och internationella åtaganden medför.

7.3.3 Resultatbedömning

Resultat

I riksdagsförvaltningens årsredovisning för 2002 framgår de resultat som uppnåtts för de fyra verksamhetsgrenarna: beslutsprocessen, service och förvaltning, information och internationell verksamhet.

Arbetet med att utveckla mål- och resultatstyrningen inom riksdagsförvaltningen har fortsatt under året. Likaså har arbetet med att kartlägga enheternas och kansliernas prestationer fortsatt.

Under 2002 har en ny redovisningsmodell utvecklats. Den nya redovisningsmodellen, som togs i bruk den 1 januari 2003, kommer att underlätta den fortsatta kostnadsmässiga redovisningen på verksamhetsgrenar och prestationer.

De totala kostnaderna som fördelats på de olika verksamhetsgrenarna har ökat. För den internationella verksamheten har dock kostnaderna minskat. Fördelningen av kostnaderna mellan de olika verksamhetsgrenarna har förändrats under 2002 jämfört med 2001. Beslutsprocessens andel av de totala kostnaderna har minskat något och det beror främst på kostnader för service och förvaltning som uppkommer i samband med ett val. Kostnadsminskningen för den internationella verksamheten 2002 beror i huvudsak på att riksdagsförvaltningen hade extra kostnader för EU-ordförandeskapet första halvåret 2001. De resurser som då temporärt tillfördes den internationella verksamheten har under 2002 tillförts verksamhetsgrenen service och förvaltning.

Ekonomisk översikt riksdagsförvaltningens anslag

Anslag 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier* lämnade ett anslagssparande på ca 43 miljoner kronor.

Anslagsförbrukningen är högre än tidigare år bl.a. till följd av förberedelser för den nya riksrevisionen, ökade resekostnader för riksdagens ledamöter samt avtrappningsregler för stödet till partigrupper i riksdagen efter valet.

Från anslaget 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* överfördes 2,8 miljoner kronor för att finansiera en ökning av anslaget för Riksdagens ombudsmän med motsvarande belopp. Detta var en av orsakerna till att riksdagsförvaltningen under 2002 tvingades utnyttja en anslagskredit på ca 6,5 miljoner kronor för anslag 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader*.

Stödet till partigrupperna i riksdagen ökade med ca 4 miljoner kronor under 2002. Orsaken var ökade kostnader direkt hänförliga till de avtrappningsregler för stödet till partigrupperna i riksdagen som uppkommer i samband med ett val. I samband med valet fick riksdagens ledamöter ny datautrustning. Den nya utrustningen tillsammans med den nya tekniska lösningen för datakommunikation resulterade i ökade utgifter under året.

Kostnaderna för tågresor ökade under 2002. Orsaken till detta hänför sig dels till det faktum att 2002 var ett valår, dels till det nya avtal som tecknades med SJ.

Riksdagsförvaltningens löneutgifter för anställda har ökat under 2002. Ökningen uppgick till ca 20 miljoner kronor jämfört med 2001. Orsaken till detta är bl.a. att antalet årsarbetskrafter ökat.

Även kostnaderna för arvoden och inkomstgarantier till riksdagsledamöterna har ökat under året. Arvodena har ökat med 12 miljoner kronor och inkomstgarantierna med 6 miljoner kronor.

Driftkostnaderna för riksdagens fastigheter har under 2002 ökat med ca 23 miljoner kronor. Det finns två huvudorsaker till detta, dels ombyggnaden av ledamotshuset, dels arbetet med att förstärka bankkajen vid västra Riksdagshuset. Även kostnaderna för el och fjärrvärme ökade med ca 3 miljoner kronor jämfört med 2001.

Riksdagsförvaltningens kostnader för konsulter uppgick till ca 67 miljoner kronor och har ökat kraftigt under 2002 med ca 26 miljoner

kronor. Datakonsulter är den grupp som har haft den största ökningen.

Utgifterna för amorteringar ökade något under året jämfört med vad som var planerat. Orsaken till detta är dels upptagandet av nya lån, dels övergången till den förändrade statliga lånemodellen som initierades av Riksgäldskontoret under året. Även ränteutgifterna blev högre, främst beroende på upptagandet av nya lån.

Riksdagsförvaltningens avskrivningar uppgick till ca 87 miljoner kronor under året, en ökning med 22 miljoner kronor jämfört med föregående år. Ökningen förklaras bl.a. med ökade investeringar samt att en engångsavskrivning gjordes under budgetåret för riksdagens fastigheter. Avskrivningen syftade till att anpassa avskrivningstiden för riksdagens fastigheter till den ekonomiska livslängden.

Minskningen av riksdagsförvaltningens intäkter fortsatte under 2002. Det är framför allt vikande försäljning av riksdagstrycket som bidrar till detta. Orsaken är att alltmer av riksdagens tryckta material blir tillgängligt på Internet.

Analys och slutsatser

Vid behandlingen av årsredovisningen för år 2001 (bet. 2002/03:KU1, rskr. 2002/03:56) noterar konstitutionsutskottet med tillfredsställelse att riksdagsförvaltningens arbete med mål- och resultatstyrning fortsatt. Utskottet konstaterar vidare att den företagna granskningen av riksdagsförvaltningens redogörelse för sin verksamhet inte föranleder något uttalande från utskottets sida.

7.3.4 Revisionens iakttagelser

Förutvarande Riksdagens revisorer har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för 2002 avseende riksdagsförvaltningen.

7.3.5 90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Tabell 7.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2002		594 458		42 624
2003	Anslag	619 558 ¹	Utgifts- prognos	643 981
2004	Förslag	618 265		
2005	Beräknat	632 024 ²		
2006	Beräknat	641 627 ³		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 618 265 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 618 265 tkr i 2004 års prisnivå.

Anslaget finansierar arvoden, kostnadsersättningar och traktamenten till riksdagens ledamöter, arvoden till Sveriges EU-parlamentariker, arbetsgivaravgifter samt pensioner och inkomstgarantier åt f.d. riksdagsledamöter m.fl. Vidare finansieras reseersättningar vid resor inom Sverige, kostnader för företagshälsovård och språkutbildning för riksdagens ledamöter. Även kostnader för ledamöters deltagande i internationellt parlamentariskt samarbete, såsom Europarådet och Interparlamentariska unionen (IPU), liksom bidragen till ledamöternas enskilda studieresor finansieras från anslaget. I anslaget ingår även stödet till partigrupperna i riksdagen. Därutöver ingår kostnader för riksdagens ledamöters data- och telekommunikation.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 2.1.

Bedömningen är att det preliminära anslaget för 2004 bör kunna rymma den ordinarie verksamheten. Osäkerhet råder dock beträffande arvodesutvecklingen och resekostnaderna för riksdagens ledamöter.

Politiska sekreterare

Det ekonomiska stödet

Kostnaderna för politiska sekreterare belastar både anslaget 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* samt anslaget 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader*.

Det ekonomiska stödet till partigrupperna som avser lönekostnaderna för politiska sekreterare belastar dock enbart anslaget 90:2 *Riksdagens*

gens ledamöter och partier m.m. Det ekonomiska stödet för politiska sekreterare beräknas på ett belopp per politisk sekreterare och månad som för närvarande uppgår till 35 600 kr.

Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

Riksdagsstyrelsens förslag: Riksdagsstyrelsen föreslår en ökning av stödet till politiska sekreterare som innebär att månadsbeloppet ökas från 35 600 kronor till 36 700 kronor fr.o.m. den 1 januari 2004.

Tabell 7.3 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för ramanslag 90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	603 008	603 008	603 008
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	15 257	29 016	38 619
Utökning			
Förslag/beräknat anslag	618 265	632 024	641 627

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

7.3.6 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader

Tabell 7.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- kredit	
2002		486 488		6 433
2003	Anslag	514 398 ¹	Utgifts- prognos	507 965
2004	Förslag	540 642		
2005	Beräknat	547 741 ²		
2006	Beräknat	556 279 ³		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 535 642 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 535 642 tkr i 2004 års prisnivå.

Anslaget finansierar bl.a. löner, administration, hyreskostnader, fastighetsförvaltning, intern service, säkerhet, datateknik, förlagsverksamhet, bibliotek och informationsverksamhet.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Beslutsprocessen

För kammare, utskott och utredningstjänst (RUT) beräknas medel för ytterligare resurser inom RUT för stöd till utskotten med uppföljning och utvärdering, allt enligt riksdagens beslut med anledning av riksdagskommitténs betänkande. Belastningen på utskottskanslierna har ökat bl.a. till följd av de nya inslag i arbetet som kommit under senare år, t.ex. uppföljning och utvärdering samt EU-dimensionen i arbetet. Avsikten är också att utskottskanslierna skall kunna påräkna ökat stöd från RUT för föredragande-uppgifter bl.a. vid arbetstoppar.

Revisionsliknande utredningar

I konstitutionsutskottets betänkande om riksdagsstyrelsens förslag Riksdagen och den statliga revisionen (förs. 1999/2000:RS1, bet. 2000/01:KU8) ansåg utskottet att det borde införas en möjlighet för riksdagens utskott att beställa särskilda utredningsinsatser av revisionsliknande karaktär. Utskottet överlämnade åt riksdagsstyrelsen att närmare utreda formerna för verksamheten.

Riksdagskommittén har på riksdagsstyrelsens uppdrag utrett frågan. Riksdagskommittén anser att revisionella uppgifter inte kan utföras av utskotten själva utan måste beställas utifrån, eftersom det grundläggande för all revision är att den skall utföras oberoende i förhållande till den granskade och bedrivs självständigt i förhållande till uppdragsgivaren. Utskottets uppgift är att ta ställning till om några åtgärder och i så fall vilka som utskottet skall föreslå riksdagen att vidta med anledning av en beställd rapport. Riksdagskommittén föreslog att riksdagsstyrelsen får uppgiften att fördela särskilt avsatta medel och göra den i sammanhanget nödvändiga samordningen och prioriteringen.

Riksdagsförvaltningens anslag 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* föreslås ökas med 1 miljon kronor från och med 2004.

Service och förvaltning

IT-stöd

En upprustning av datautrustning m.m. inom riksdagsförvaltningen är angelägen. Senare års besparingar har inneburit att riksdagsförvaltningen inte längre har en önskvärd teknisk nivå på IT-stödet.

Riksdagsförvaltningen behöver därför göra en satsning på IT-infrastrukturen under budgetåret 2004. Det handlar framförallt om investeringar i bland annat datorer, skrivare, skärmar och nätverkskomponenter. Anskaffad IT-utrustning skall därefter löpande bytas ut enligt återkommande cykler. 3-årscykel för datorerna och 4-årscykel för övrig IT-utrustning. Arbetet med detta påbörjas dock redan under 2003.

Riksdagens fastigheter

Riksdagsförvaltningen äger till skillnad från övriga statliga myndigheter sina fastigheter, och ansvarar därför för drift och underhåll. Under budgetåret 2004 föreligger ett ökat behov av underhåll i de gamla fastigheterna, krav på bättre ventilation och miljö, omflyttningar samt anpassning av lokaler till dagens behov m.m. Allt detta tar stora resurser i anspråk.

Bland större påbörjade och planerade fastighetsprojekt kan nämnas jet-pelarpjektet (höjning av vattennivån under östra Riksdagshuset), bankkajen, plenisalen och utrymnings- och handikappinsatser.

Fastighetskostnaderna ligger under en särskild anslagspost under 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader*. Det framstår som angeläget att de kostnader riksdagen har som förvaltare av byggnaderna i möjligaste mån redovisas i särskild ordning.

För detta ändamål föreslås att riksdagsförvaltningens anslag 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* för budgetåret 2004 utökas med 5 miljoner kronor.

Nytt säkerhetssystem

En aktuell fråga i riksdagsförvaltningens budgetberedning har varit behovet av en förnyelse av Riksdagens säkerhetsanläggning. Med ansvaret för byggnaderna följer också ett ansvar att tillse

att säkerheten upprätthålls på ett effektivt sätt. För erforderlig förnyelse av säkerhetsanläggningen beräknas investeringar på ca 12 miljoner kronor. Driftkostnader hänförliga till förnyelsen beräknas uppgå till ca 5 miljoner kronor.

Informations- och kunskapsförsörjning

En ny organisation trädde i kraft den 1 april 2003. Ett syfte med omorganisationen är att skapa mer av integration mellan verksamheterna och därmed på sikt en ökad effektivisering av de samlade resurserna. Den nya organisationen omfattar informationsenheten, EU-upplysningen, tidningen Från Riksdag och departement, tryckeriet samt Riksdagsbiblioteket.

EU-upplysningen

EU-upplysningens verksamhet har utvärderats på uppdrag av regeringen i samråd med riksdagen. Utredningen (Allmänhetens tillgång till

EU-relaterad information SOU 2002:96) presenterades i oktober 2002.

Utredningen föreslår att verksamheten skall fortsatt ligga under riksdagen med en egen identitet och med förstärkta resurser. Enligt förslaget föreslås att en EU-upplysning under riksdagen bör ges ökade resurser. Det handlar främst om 3,5 nya tjänster för extern service samt medel för utveckling av EU-anpassad webbinformation, marknadsföring, m.m.

I avvaktan på regeringens förslag och riksdagens beslut föreslås för budgetåret 2004 att riksdagsförvaltningens anslag 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader*, för detta ändamål, utökas med 7,7 miljoner kronor. Beloppet är nivåhöjande.

Förslag

Riksdagsstyrelsen föreslår att anslaget 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* för budgetåret 2004 sammanlagt ökas med 13,7 miljoner kronor.

Investeringsplan

Tabell 7.5 Investeringsplan för ramanslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader, anslagspost 1 och 2

Miljoner kronor

	Total kostnad	Anskaffat t.o.m. 2002	Prognos 2003	Budget 2004	Beräknat 2005	Beräknat 2006
Anläggningstillgångar, övrigt, AP1		154,9	25,0	47,0	45,0	45,0
Anläggningstillgångar, fastigheter, AP2		1 014,4	50,0	75,0	70,0	70,0
Summa investeringar		1 169,3	75,0	122,0	115,0	115,0
Lån i Riksgäldskontoret		85,1	75,0	122,0	115,0	115,0
Anslag		1 084,2	-	-	-	-
Summa finansiering		1 169,3	75,0	122,0	115,0	115,0

Låneram

Tabell 7.6 Låneram för riksdagsförvaltningens ramanslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader anslagspost 1 och 2

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anläggningstillgångar, fastigheter	130 000	250 000	300 000
Anläggningstillgångar, övrigt	62 800	100 000	150 000
Erhållen/föreslagen låneram	192 800	350 000	450 000

Tabell 7.7 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för ramanslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	509 398	509 398	509 398
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	15 521	27 377	35 744
Utökning ³	15 723	10 966	11 137
Förslag/beräknat anslag	540 642	547 741	556 279

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FIU10).

Beloppet är exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Innehåller kompensation för avgifter till Riksrevisionen (2 023 tkr), se utgiftsområde 1 avsnitt 3.2.

7.3.7 90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen (JO)

Mål

JO:s uppgifter är att, enligt instruktionen för Riksdagens ombudsmän, ha tillsyn över att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar. Ombudsmännens tillsyn bedrivs genom prövning av klagomål från allmänheten samt genom inspektioner och andra undersökningar, som ombudsmännen finner påkallade. Klagomålsprövningen, inspektionsverksamheten och den övriga initiativverksamheten samt den internationella verksamheten kan ses som olika verksamhetsgrenar hos Riksdagens ombudsmän.

Mål för verksamhetsgrenar

Verksamhetsgren: Rättslig tillsyn baserad på klagomål

Med ytterligare höjd eller i vart fall bibehållen kvalitet i ärendehantering, fullgöra uppgifterna enligt instruktionen. Härvid skall särskild vikt läggas på att minska ärendebalanserna och förkorta den genomsnittliga handläggningstiden eller åtminstone hålla den på oförändrad nivå.

Verksamhetsgren: Rättslig tillsyn på eget initiativ, bl.a. genom inspektioner samt lagstiftningsremisser

Att bedriva inspektionsverksamhet, som har en betydelsefull rättssäkerhetsfrämjande effekt, i minst samma omfattning som under 2002.

Verksamhetsgren: Internationellt samarbete

Att i omvärlden främja kunskapen om och förstärka stödet för konstitutionell kontroll genom parlamentariska ombudsmän.

Resultatbedömning

Resultat

Under perioden den 1 januari - den 31 december 2002 nyregistrerades 4 746 ärenden, en ökning med 60 ärenden (1,3 procent) jämfört med kalenderåret 2001. Antalet avgjorda ärenden uppgick till 4 691, vilket innebär en minskning med 16 ärenden (0,3 procent) jämfört med föregående år. De oavgjorda ärendena i balans var vid 2002 års utgång 901, en ökning från samma tidpunkt föregående år med 55 ärenden (6,5 procent). Under år 2002 har tre åtal väckts, 6 initiativärenden och 42 klagomålsärenden har överlämnats till annan myndighet för prövning och avgörande.

Antalet administrativa ärenden har ökat från 278 ärenden 2001 till 336 ärenden 2002.

En fortsatt ökning sker vidare av JO:s internationella engagemang och kontakter. Dessa redovisas översiktligt i JO:s ämbetsberättelse, 2002/03 s. 29-33.

Antalet inkomna klagomåls- och remiss-ärenden under de första fyra månaderna 2003 var 1 654, en ökning med 137 i förhållande till samma period år 2002.

Analys och slutsatser

Såvitt JO kan bedöma har JO under 2002 kunnat fullgöra uppgifterna enligt instruktionen med bibehållen hög kvalitet i ärendehandläggningen och i inspektionsverksamheten.

JO har även under 2002 sett över verksamheten för att finna effektivare och mera rationella metoder för ärendehantering, administration, information och service utan att eftersätta kraven på rättssäkerhet och på en bra arbetsmiljö.

Revisionens iakttagelser

Förutvarande Riksdagens revisorer har inte haft några synpunkter på Riksdagens ombudsmäns årsredovisning 2002 utan funnit den rättvisande.

Budgetförslag

Tabell 7.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2002	53 678	216	
2003	58 926 ¹		59 142
2004	Förslag	59 742	
2005	Beräknat	61 165 ²	
2006	Beräknat	62 210 ³	

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 59 742 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 59 742 tkr i 2004 års prisnivå.

Riksdagens ombudsmäns resursbehov styrs av bl.a. ärendetillströmningen och JO:s initiativ- och inspektionsverksamhet, men också av ärendenas genomsnittliga svårighetsgrad och av den

servicenivå som bör upprätthållas gentemot allmänheten och myndigheterna. Viss betydelse har även omfattningen av ombudsmännens internationella kontakter och engagemang, bl.a. för spridning av Sveriges unika erfarenheter av ett utvecklat system för tillsyn genom parlamentariska ombudsmän. Vid medelsberäkningen har Riksdagens ombudsmän utgått ifrån att några stora avvikelser från nuvarande förhållanden – bl.a. avseende ärendemängden – inte kommer att inträffa.

Vad gäller lönekostnaderna bygger beräkningen på att anslagets nivå varaktigt skall anpassas till den kostnadsnivå som nåtts genom de senaste årens lönerrevisioner, vilka speglar den allmänna lönekostnadsutvecklingen inom rättsväsendet.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Riksdagsstyrelsen har inget att erinra mot JO:s budgetförslag.

Tabell 7.9 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för ramanslag 90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen (JO)

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	56 426	56 426	56 426
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 046	3 438	4 462
Beslut ³	1 270	1 301	1 322
Förslag/beräknat anslag	59 742	61 165	62 210

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Innehåller kompensation för avgifter till Riksrevisionen (180 tkr), se utgiftsområde 1 avsnitt 3.2.

7.4 Övriga anslag

7.4.1 90:1 Kungliga hov- och slottsstaten

Tabell 7.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	85 354	Anslags- sparande	1 636
2003	Anslag	91 597 ¹	Utgifts- prognos	87 471
2004	Förslag	94 574		
2005	Beräknat	96 853 ²		
2006	Beräknat	98 552 ³		

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 94 574 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 94 573 tkr i 2004 års prisnivå.

Anslaget avser att täcka kostnaderna för statschefens officiella funktioner inklusive kostnaderna för den kungliga familjens resor.

Från anslaget betalas också driftskostnader för de kungliga slotten utom rent fastighetsunderhåll, som finansieras av Statens fastighetsverk. Stockholms slott är Konungens officiella residens och används för representation. Delar av slottet visas för allmänheten. En del av Drottningholms slott används av Konungen och hans familj som bostad och en annan del visas för allmänheten. I Ulriksdals slott har lokaler upplåtits till Världsnaturfonden. Slottet är även öppet för allmänheten och används bl.a. för utställningar. I anslutning till slottet finns en utställningslokal och det s.k. Orangeriet. Haga slott är upplåtet till regeringen som bostad för prominenta gäster från utlandet. Gripsholms slott utnyttjas som museum och för utställning av en del av svenska statens porträttsamling. Strömsholms slott och Tullgarns slott visas för allmänheten. Rosersbergs slott disponeras till större delen av Statens räddningsverk. De två översta våningarna i slottet har dock fått behålla sin ursprungliga karaktär och visas för allmänheten. Från anslaget betalas vidare Husgerådskammarens underhåll och vård av de konstsamlingar och andra inventarier i de kungliga slotten som tillhör staten men som disponeras av Konungen. Husgerådskammaren förvaltar även de Bernadotteska familjestiftelsernas bestånd av möbler, konst och konsthantverk samt administrerar Bernadottebiblioteket.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Kungliga hov- och slottsstaten skall enligt den överenskommelse som träffades med regeringen 1996 årligen lämna en berättelse över den samlade verksamheten. Tyngdpunkten skall läggas på en redovisning av hur tilldelade medel har använts när det gäller Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren. Verksamhetsberättelsen ligger till grund för regeringens bedömning av medelsbehovet.

Verksamhetsberättelsen för år 2002 ger en bra överblick över de aktiviteter och åtgärder som har vidtagits för de medel som har anslagits.

Verksamhetsberättelsen visar bl.a. att den kungliga familjens program har varit fortsatt omfattande. Kronprinsessan har blivit allt mer engagerad för officiella uppdrag. Därmed har antalet evenemang med kunglig närvaro kunnat utökas. Cirka 1 000 seriösa inbjudningar har inkommit under året från institutioner, organisationer och företag runt om i landet.

Utgående statsbesök har gjorts till Slovakien och Mexico. Det inkommande statsbesöket från Indien inställdes på grund av hälsoskäl på den indiska sidan. Den kungliga familjen engagerade sig aktivt i Stockholms 750-årsjubileum. Kungen var bl.a. värd för två slottskonserter och ett seminarium med de Kungl. Akademierna.

Verksamhetsberättelsen visar också att aktiviteterna inom slottsstaten har varit hög: Ståthållarämbetet har vidtagit en rad åtgärder för att förbättra vård och underhåll av parkerna. Som exempel kan nämnas att på Drottningholm har arbetet med alléindarna fortsatt och på Slottsholmen vid Gripsholm har ett tvåårigt restaureringsarbete med park och strandmur påbörjats. Under året har också en ny säkerhets- och bevakningsavdelning skapats som ett led i arbetet med att förbättra säkerheten på Stockholms slott.

Husgerådskammaren har förstärkt föremålsvården. På Kungl. Slottet visades som ett bidrag till Stockholms 750-års jubileum utställningen Krig och Kärlek på tapeten. Utställningen, som initierades av Kungen, blev en stor framgång. Den föregicks av ett omfattande förberedelsearbete såväl från personal från avdelningen för samlingar och dokumentation som från konserveringsavdelningen.

Besökarantalet till de kungliga slotten har under året minskat med nästan 80 000 besökare till ca 650 000.

Slutsatser

Omfattande investeringar har gjorts för att förbättra säkerheten på Stockholms slott. De säkerhetshöjande åtgärderna medför ökade kostnader för drift, övervakning och underhåll. I tilläggsbudgeten i samband med den ekonomiska vårpropositionen beslutades därför att anslagsramen skulle höjas med 4 000 000 kronor.

Tabell 7.11 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 90:1 Kungliga hov- och slottsstaten

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	87 597	87 597	87 597
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 977	5 160	6 787
Beslut	4 000	4 096	4 168
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	94 574	96 853	98 552

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2004 uppgår till 94 574 000 kronor. För 2005 och 2006 har anslaget beräknats till 96 853 000 kronor respektive 98 552 000 kronor.

7.4.2 90:5 Regeringskansliet m.m.

Tabell 7.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	4 802 626	Anslags-sparande	389 997
2003	Anslag	5 170 212 ¹	Utgifts-prognos	5 057 301
2004	Förslag	5 460 532		
2005	Beräknat	5 584 306 ²		
2006	Beräknat	5 671 917 ³		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 5 460 532 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 5 461 034 tkr i 2004 års prisnivå.

Anslaget finansierar Regeringskansliets förvaltningskostnader, utrikesrepresentationen, kommittéväsendet, andra utredningar m.m. Anslaget fördelas mellan Statsrådsberedningen, de tio departementen, Regeringskansliets förvaltningsavdelning och gemensamma ändamål (hyror, kapitalkostnader m.m.).

Revisionens iakttagelser

Förutvarande Riksdagens revisorer granskade Regeringskansliet 2002. Riksdagens revisorer har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för 2002 avseende Regeringskansliet och har bedömt att Regeringskansliets årsredovisning ger en rättvisande bild av Regeringskansliets resultat och ställning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 7.13 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2002	31 634	25 000	25 000	0
Prognos 2003	33 000	25 000	25 000	0
Budget 2004	33 000	25 000	25 000	0

Inkomsterna för expeditonsavgifter, ansökningsavgifter samt ansökningsavgifter för viseringar beräknas 2004 till 58 miljoner kronor. Verksamheten utförs vid utlandsmyndigheterna.

Regeringens överväganden

Regeringskansliets verksamhet

Regeringskansliet består av Statsrådsberedningen, tio departement och Regeringskansliets förvaltningsavdelning. Regeringskansliet, utlandsmyndigheterna och kommittéerna, hade vid utgången av 2002 drygt 4 400 tjänstgörande exkl. lokalanställda vid utlandsmyndigheterna. Av Regeringskansliets anställda var i december 2002 cirka 3 procent politiskt anställda.

Som en följd av regeringsombildningen efter valet 2002 skedde vissa förändringar i departementens ansvarsområden och organisation. Till Justitiedepartementet från Näringsdepartementet fördes frågor om integration och mångfald, idrott, storstadspolitik samt social ekonomi. Från Justitiedepartementet flyttade konsumentenheten över till Jordbruksdepartementet, ungdomspolitiska enheten till Utbildningsdepartementet samt enheterna för kommunfrågor, statlig förvaltningspolitik och statlig personalpolitik och samtliga fördes till Finansdepartementet.

En del frågor om vissa bolag flyttades till Näringsdepartementet från Kulturdepartementet och Finansdepartementet. Till Försvarsdepartementet flyttades frågor om statens haverikommission från Näringsdepartementet. Vidare har ansvaret för kulturattachéer överförs från Utrikesdepartementet till Kulturdepartementet.

Utvecklingen av Regeringskansliets verksamheter åren 1998–2002 visas i tabellen som följer. Under 2002 har regeringen avgjort 9 548 regeringsärenden, vilket är en minskning jämfört med föregående år. Det totala antalet diarieförda ärenden har dock ökat något 2002 jämfört med föregående år. Uppskattningsvis en tredjedel av ärendena utgörs av brev från allmänheten. Informationen till riksdagen har ökat i omfattning, inte minst med anledning av resultatskrivelser. Även antalet interpellationssvar och frågesvar till Riksdagen har ökat under 2002 och är nu fler än under något annat år sedan 1998. Ytterligare information finns i Regeringskansliets årsbok som innehåller en fyllig resultatinformation i form av bl.a. tabeller och statistik.

Tabell 7.14 Viss resultatinformation i Regeringskansliet

	1998	1999	2000	2001	2002
Antal tjänstgörande	4 025	4 220	4 472	4 333	4 446
varav politiskt anställda	111	126	159	142	135
Antal diarieförda ärenden*	56 999	65 276	67 400	76 715	77 480
Antal registrerade handlingar på UD*	145 746	140 200	123 372	109 168	96 548
Regeringsärenden	9 946	9 007	8 272	10 521	9 548
varav propositioner och skrivelser	191	156	185	188	164
varav författningsärenden	1 305	865	922	897	848
varav kommittédirektiv m.m.	215	279	239	242	290
varav regleringsbrev m.m.	2 038	2 038	1 954	1 878	1 646
Interpellationssvar	267	376	425	278	447
Frågesvar till RD	1 024	1 104	1 469	1 259	1 518
SOU-serien	170	151	127	110	123
Ds-serien	53	78	73	77	67

* I Regeringskansliets årsbok 2002 har vissa förändringar gjorts i presentationen av statistik över ärenden och handlingar för åren 2000-2002. I samband med detta arbete gjordes vissa korrigeringar av det statistiska materialet. Statistiken ovan är för åren 2000-2002 baserad på Regeringskansliets årsbok 2002. Inom UD förs ett ärendediarium för regerings- och regeringskansliärenden. I UD:s huvuddiarium, skrivelsediariet, registreras varje enskild handling med ett eget diarienummer. UD:s statistik är därför inte direkt jämförbar med övriga departements.

Under det senaste decenniet har det internationella inslaget i Regeringskansliets arbetsuppgifter ökat markant, främst beroende på EU-medlemskapet. Som ett resultat av Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd under våren 2001 har behoven av kompetens och arbetsinsatser i EU-frågor ökat. Kommande förändringar såsom utvidgningen av EU och nya beslutsformer kommer att öka engagemanget i EU-arbetet och påverka Regeringskansliets arbetsformer ytterligare. Samtidigt har arbetet i andra internationella organisationer fått en allt större inverkan på departementens sakområden.

En rad åtgärder har påbörjats för att stärka den internationella kompetensen i Regeringskansliet. Ett program för korttidstjänstgöring finns sedan ett par år vari tjänstemän från olika departement ges möjlighet att under kortare tid arbeta vid en utlandsmyndighet. Det finns även ambitioner att ta tillvara den kompetens som finns inom Utrikesdepartementet för att stärka de internationella funktionerna på andra departement. En intensifiering av arbetet med att ge tjänstemän i Regeringskansliet möjligheter att arbeta internationellt, genom att placeras som nationella experter eller genom tillfällig anställning vid en internationell institution, har skett det senaste året. Syftet är att stärka den internationella kompetensen och att skapa internationella nätverk.

Ett viktigt mål för Regeringskansliet är att trygga sin kompetensförsörjning. Regeringskansliet ska, oavsett annalkande pensionsavgångar och konkurrens om kvalificerad arbetskraft, ha kontinuerligt hög kompetensnivå och fortsatt hög effektivitet i verksamheten. Regeringskansliet måste därför vara en attraktiv arbetsplats med goda arbetsformer. Detta mål skall nås genom bl.a. utveckling av former för effektiv överföring av kunskap mellan yngre och seniora medarbetare, utvecklande arbetsuppgifter, goda möjligheter till kompetensutveckling och rörlighet inom myndigheten. Prioriterade insatser har varit att utveckla Regeringskansliet som attraktiv arbetsplats, fortsatt intagning av aspiranter, utvecklingsprogram för såväl unga som seniora handläggare, intern chefsförsörjning, chefs- och ledarutveckling samt karriärplanering.

Utvecklingsarbetet inom kommittéväsendet fortsätter. I rapporten "Kvalitet i utredningsväsendet – utveckling och tillämpning av en modell för att bedöma kvaliteten på kommittéarbeten" har en modell presenteras för att bedöma

kvaliteten i utredningsväsendet. Kvaliteten i ett urval utredningar har granskats. Rapporten pekar på hur ett system för kvalitetsbedömning kan förbättra kommittéväsendet. Detta kommer att utgöra en av utgångspunkterna för utvecklingsarbetet framöver.

Jämställdhetsarbetet är högt prioriterat i det interna utvecklingsarbetet. Det är viktigt att Regeringskansliet integrerar jämställdhetsperspektiv inom alla områden.

Regeringskansliet har i samarbete med de fackliga organisationerna utvecklat en metod för en löpande kartläggning och analys av löner, i syfte att upptäcka, åtgärda och förhindra osakliga skillnader i lön och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män. Den nya metoden användes internt för första gången i början av 2003. Resultatet blev en omfattande och noggrann kartläggning och analys som de fackliga organisationerna och arbetsgivare stod enade bakom. Detta utgjorde underlag för parterna i den lokala lönerrevisionen för år 2003. Kartläggningen enligt den nya metoden skall ske årligen och vara en utgångspunkt i framtida lönerrevisioner. Jämställdhetsombudsmannen konstaterade i ett brev till Regeringskansliet den 11 februari 2003 att Regeringskansliet genomfört en mycket bra kartläggning och analys. Riksdagens revisorer konstaterar i sin granskning (Rapport 2002/03:17) att Regeringskansliet har en lönekartläggning som uppfyller lagens krav.

Jämställdhetsarbetet bedrivs enligt den jämställdhetsplan som fastställdes för 2003 och 2004. Här kan nämnas åtgärder som nu vidtas för att förstärka och förbättra möjligheterna att förena förvärvsarbete och föräldraskap för både män och kvinnor på alla nivåer inom Regeringskansliet, exempelvis genom en ökad IT-satsning på mobilitet. En analys skall ske varje år i syfte att stämna av hur jämställdhetsarbetet utvecklas.

Regeringskansliets långsiktiga syfte med ett aktivt mångfaldsarbete är att detta skall bidra till att skapa en attraktiv och dynamisk arbetsplats, där medarbetare med olika bakgrund, referensramar och livserfarenheter möts och samarbetar. En viktig del av mångfaldsarbetet syftar till att förhindra alla former av etnisk diskriminering. Mångfaldsarbetet i Regeringskansliet har bedrivits utifrån en handlingsplan för 2000 till och med 2002. Arbetet har bl.a. omfattat ett antal seminarier, informationsmaterial till samtliga anställda samt genom att integrera mångfaldsfrågor i introduktions- och chefsutbildningar.

En ny handlingsplan "Mångfaldsplan 2003-2004", har fastställts i september 2003. Planen är inriktad på aktiva åtgärder inom rekrytering och kompetensutveckling. Departementens beredskap för att motverka diskriminering skall stärkas. Dessutom skall riktad annonsering tillämpas i ökad grad för att nå fler sökande med utländsk bakgrund.

Sveriges skolor efterfrågar i ökad utsträckning studiebesök och information om Regeringskansliets arbete. Utifrån Regeringskansliets mål att öka kunskapen om regeringens och Regeringskansliets roll i den demokratiska processen utvecklar Information Rosenbad informationsmaterial särskilt för skolan.

Regeringskansliets webbplats har anpassats för lärare och elever i grundskola och gymnasium. På webbplatsen www.regeringen.se/skola, finns både allmän information om statsstyrelsen och Regeringskansliet och information som departementen producerat för skolan. En del i arbetet innebär att utarbeta metoder för att ta emot skolklasser och erbjuda en pedagogisk verksamhet i samband med studiebesök. Skolinformatorer från Regeringskansliet medverkar på mässor och i andra sammanhang där representanter för skola och undervisning möts. Tryckt informations- och arbetsmaterial produceras, distribueras och utvärderas.

Under 2003 har nya riktlinjer för Regeringskansliets information och kommunikation beslutats. De ersätter den tidigare informationspolicyn. De nya riktlinjerna betonar att ett informationsansvar vilar på alla anställda i Regeringskansliet. I riktlinjerna tydliggörs olika roller och ansvar i informationsarbetet.

Regeringskansliet prioriterar utvecklingen inom IT-området. En särskild satsning har gjorts på att fullfölja den pågående uppgraderingen av IT-miljön på utlandsmyndigheterna liksom på förbättrade IT-kommunikationer. Satsningar görs även på att skapa en gemensam teknisk plattform mellan Utrikesdepartementet och övriga Regeringskansliet för att kunna förbättra och effektivisera systemen för datakommunikation. Även driftsäkerhet och förbättrat mobilt stöd är prioriterade områden.

Utrikesrepresentationen

Utrikesrepresentationen består av 102 utlandsmyndigheter, varav 84 är ambassader, 12 konsu-

lat och 6 representationer/delegationer. Sverige har diplomatiska förbindelser med i stort sett alla självständiga stater i världen (i april 2003 hade FN 191 medlemsstater). I nästan hälften av dessa länder finns det en svensk ambassad. Ännu en grupp är honorärkonsulaten, som är cirka 400 till antalet.

Sedan 2002 har antalet utlandsmyndigheter ökat med två konsulat. Det är generalkonsulatet i Kanton, Kina, och generalkonsulatet i Kaliningrad, Ryssland. Verksamheten i Kaliningrad bedrivs initialt i begränsad omfattning i provisoriska lokaler.

Regeringen beslutade den 10 april 2003 att inrätta en ambassad i Bratislava, Slovakien. Inrättandet sker i samverkan med det finska utrikesministeriet, i enlighet med de nordiska utrikesministrarnas överenskommelse om att fördjupa det nordiska administrativa samarbetet. Ambassaden beräknas kunna öppnas första halvåret 2004.

Även under rådande osäkerhet, görs konkreta förberedelser för att åter kunna öppna ambassaden i Bagdad, Irak.

I september 2003 kommer en utsänd tjänsteman att placeras i Minsk, Vitryssland. Huvuduppgiften blir att följa den politiska utvecklingen och svara för kontakterna med myndigheter, andra ambassader, OSSE-missionen och den politiska oppositionen.

I december 2002 beslutades om en plan för ett successivt införande av en ny IT-plattform för utlandsmyndigheterna, förutom de 15 utlandsmyndigheter som har Sidas IT-system. I augusti 2003 har 22 utlandsmyndigheter fått den nya plattformen. Införandet på resterande myndigheter förväntas vara genomfört första halvåret 2004. I takt med att en modern IT-plattform införs uppgraderas även utlandsmyndigheternas ekonomisystem, vilket möjliggör åtkomst och underhåll från Stockholm.

Ett arbete har påbörjats där ansvar och kostnadsfördelning mellan Sida och Regeringskansliet skall klarläggas och renodlas avseende IT-system och IT-drift för de utlandsmyndigheter som har en stor andel personal anställd av Sida. Parallellt görs en översyn av de organisatoriska relationerna mellan UD och Sida i syfte att fullfölja integreringen av Sidas fältadministration vid utlandsmyndigheterna.

Utlandsmyndigheternas webbplatser byggs vidare ut och kvalitetssäkras. Målet är att under 2004 ha samlat samtliga utlandsmyndigheters

webbplatser på den gemensamma plattformen www.swedenabroad.com. Uppbyggnaden av de webbaserade informationskällorna inom utrikesförvaltningen bidrar till att befästa Sveriges ställning som en nation med hög kompetens på IT-området.

Myndigheten Regeringskansliet

Regeringens bedömning: Bildandet av myndigheten Regeringskansliet har i flera avseenden underlättat utvecklingen av Regeringskansliet i riktning mot en mer samlad, flexibel och effektiv stab till regeringens förfogande. Dessa ökade möjligheter har på många områden tagits till vara. I dag kan Regeringskansliet omformas utifrån en förändrad politisk inriktning på ett lättare sätt än vad som tidigare var fallet. Även former för att i ökad utsträckning arbeta med frågor som sträcker sig över departementsgränserna och för att på ett bättre sätt samordna tvärssektoriella frågor har utvecklats. Genom att organisatoriskt samla olika stödfunktioner har förutsättningar skapats för en effektivare administration.

Riksdagens revisorer har i en rapport (2001/02:4) föreslagit att regeringen skall påbörja en utvärdering av den reform som innebar att Regeringskansliet blev en myndighet. Konstitutionsutskottet har behandlat frågan i bet. 2001/02:KU32. Riksdagen har givit regeringen till känna att den bör påbörja en sådan utvärdering (rskr. 2001/02:329). I budgetpropositionen 2003 anmäldes att en arbetsgrupp tillsatts med uppdrag att beskriva och analysera de konsekvenser och effekter som bildandet av myndigheten Regeringskansliet har medfört.

Arbetsgruppen har nu lämnat sin rapport "Regeringskansliet en myndighet - en analys av effekter och konsekvenser" (Ds 2003:44). I rapporten görs en omfattande genomgång av förändringar när det gäller styrnings- och ledningsformer, arbetsformer och administration. Dessutom beskrivs framväxten av den gemensamma myndigheten ur ett tidsperspektiv.

Även om det finns en formell tidpunkt för bildandet av den gemensamma myndigheten, kan en utveckling i denna riktning spåras långt tillbaka i tiden. Det är därför vanskligt att slå fast

entydiga orsakssamband mellan bildandet av den gemensamma myndigheten och olika konsekvenser för verksamhetens bedrivande. Rapporten beskriver hur kraven på Regeringskansliet har förändrats över tiden. Det konstateras att en tyngdpunktsförskjutning har skett från ett förvaltningstungt regeringskansli med en stabil organisation till ett mer flexibelt kansli – som måste ta sig an nya uppgifter, i nya arbetsformer som sträcker sig över departementsgränser, och med ökad förmåga att sprida information om verksamheten.

Rapporten poängterar att bildandet av den gemensamma myndigheten Regeringskansliet var ett sätt att skapa ökade förutsättningar för fortlöpande utveckling av organisationen och verksamheten. Den ordning som infördes den 1 januari 1997, när myndighetsgränsen drogs runt departementen som helhet i stället för som tidigare runt respektive departement, innebar inte någon drastisk förändring av verksamheten. Departementen kvarstod som väsentliga delar av organisationen, med bibehållet verksamhetsinnehåll, och statsråd var fortfarande departementschefer. Uppgiften var fortfarande att utgöra en resurs för en kollektivt beslutande regering. Samtidigt som inriktningen av verksamheten måste ske utifrån ett helhetsperspektiv, har departementen fortfarande också att svara för att de aspekter som är väsentliga utifrån ett visst departements perspektiv beaktas. Även om bildandet av den gemensamma myndigheten inte över en natt på ett avgörande sätt förändrade förutsättningarna för verksamheten, så innebar det en markering av att utvecklingen mot ett samlat regeringskansli var önskvärd och prioriterad.

Projektet för effektivisering och rationalisering av Regeringskansliet

Regeringens bedömning: Det är angeläget att det effektiviseringsarbete som bedrivs inom Regeringskansliet fortsätter och att den långsiktighet och ihärdighet som tidigare lyfts fram upprätthålls.

Som anmäldes i budgetpropositionen 2003 startade regeringen i september 2001 ett projekt för effektivisering och rationalisering av Regerings-

kansliet. Projektet var en naturlig fortsättning på det tidigare förändrings- och utvecklingsarbete som bedrivits inom Regeringskansliet. Projektets uppdrag var att analysera och överväga olika förslag för ett effektivare utnyttjande av Regeringskansliets resurser. Syftet var att skapa utrymme för att tillgodose behovet av ökade resurser för kärnverksamheten och för att möta krav på nya insatser, utan att det samlade resursbehovet behöver öka i den takt som skett under 1990-talet.

Riksdagens revisorer har i en rapport (2001/02:4) föreslagit att regeringen skall se över frågor kring förvaltningsavdelningens roll och ledningsfunktionerna på departementen. Konstitutionsutskottet har behandlat frågan i bet. 2001/02:KU32. Riksdagen har givit regeringen tillkänna att den bör påbörja en sådan översyn (rskr. 2001/02:329). I budgetpropositionen för 2003 konstaterade regeringen att frågor om förvaltningsavdelningens roll och ledningsfunktioner på departementen kommer att prövas i samband med den översyn som görs av projektet för effektivisering och rationalisering.

Projektet avlämnade i januari 2003 rapporten "Ett effektivare regeringskansli – förslag till åtgärder". I rapporten görs en omfattande genomgång och beskrivning av Regeringskansliets organisation, arbetsprocesser, ledningsfunktioner, styrning och planering. En detaljerad kartläggning har gjorts av Regeringskansliets interna administration och dess resursåtgång. Utgångspunkten för de överväganden som gjorts i rapporten är en beskrivning av dagens och framtidens krav på Regeringskansliet som organisation. Mot bakgrund av de överväganden och den analys som har gjorts lämnas flera olika förslag som syftar till ett effektivare resursutnyttjande. Förslagen har främst inriktats på Regeringskansliets administration, ledning, styrning och arbetsformer.

Utgångspunkten för fortsättningen av effektiviseringsarbetet har varit att åstadkomma bestående effekter. För att få ett varaktigt genomslag är det viktigt att effektiviseringsarbetet pågår fortlöpande och präglas av kontinuitet. Förändringarna kommer därför att ske successivt, samtidigt som de skall bygga på ett gemensamt agerande och en nogsam beredning inom Regeringskansliet.

Rapporten och dess förslag har varit föremål för en bred diskussion på flera nivåer inom Regeringskansliet. Interna arbetsgrupper har till-

satts för att analysera förslagen och överväga ett eventuellt genomförande. Arbetet har löpande stämts av med de fackliga organisationerna. Vissa förslag har redan kunnat genomföras t.ex. när det gäller samordning av ekonomisystemen i Regeringskansliet. För några förslag har genomförandet påbörjats, andra förslag testas och prövas före införande. Ytterligare förslag kommer fortlöpande att genomföras under de närmaste åren, t.ex. efter kompletterande utredningsinsatser.

Särskilt frågorna om förvaltningsavdelningens roll och ledningsfunktionerna på departementen har lyfts fram i såväl effektiviseringsprojektets rapport som det efterföljande arbetet. En stor del av rapporten har fokuserat på översynen av olika aspekter av ledningsfrågor i Regeringskansliet; bl.a. när det gäller förvaltningschefens roll och departementens interna ledning. Detta har också präglat det efterföljande beredningsarbetet. Ytterligare åtgärder för att stärka ledningen och personalarbetet bereds och övervägs för närvarande inom Regeringskansliet. Det gäller inrättandet av en särskild personaldirektör i Regeringskansliet och förtydligande av statssekreterarnas roll i ledningen av det egna departementet.

Arbetet med effektiviseringar har redan börjat ge effekter, t.ex. kan en ökad kostnadsmedvetenhet märkas. Tidigare års ökningstakt av kostnader framförallt för administrationen kan därför brytas. Det är svårt att förutspå förändringar när det gäller Regeringskansliets kärnverksamhet, som är kraftigt beroende av utvecklingen i omvärlden – såväl nationellt som internationellt. De sammantagna effekterna av effektiviseringsarbetet och av omvärldsförändringarna kan dock komma att leda till en totalt sett lägre kostnadsutveckling på sikt.

Anslag som regeringen disponerar och fördelar

Regeringens bedömning: Hos regeringen bör verksamhet av typen särskilda projekt bedrivas endast när särskilda behov och förutsättningar föreligger.

I bet. 2001/02:KU5 behandlade konstitutionsutskottet ett förslag från Riksdagens revisorer om anslag som regeringen disponerar och för-

delar (förs. 2000/01:RR14). Genom rskr. 2001/02:40 gav riksdagen som sin mening regeringen till känna vad revisorerna anfört om

- regeringen som bidragsfördelare,
- beslutsunderlag och resultatrapportering,
- regeringens bidragshantering,
- redovisning och revision,
- en samlad översyn av föreskrifter m.m.

Regeringen bereder nu dessa frågor och har inlett den översyn som riksdagen begärt. Det sker i anslutning till det arbete med att effektivisera och rationalisera verksamheten hos regeringen som regeringen redan tidigare beslutat att starta. Arbetet bedrivs i etapper. En första etapp avslutades i januari 2003 och har redovisats i rapporten Ett effektivare regeringskansli – förslag till åtgärder.

Under 2003 granskar även Regeringskansliets internrevision styrning och uppföljning av de medel som står till regeringens eller Regeringskansliets disposition. Denna granskning omfattar då även särskilda projekt som finansieras av andra anslag än Regeringskansliets anslag.

Den fortsatta översynen inriktas på bl.a. verksamhet av den typ av särskilda projekt hos regeringen som behandlats i konstitutionsutskottets betänkande 2000/01:KU10.

En slutsats som regeringen drar är att verksamhet i form av särskilda projekt kan vara ett viktigt komplement till annan verksamhet hos regeringen och innebära fördelar när regeringen vill att det skall arbetas intensivt med en fråga under en begränsad tid. Det gäller inte minst när arbetet skall vara tvärsektoriellt. Kraftsamlingar kan då åstadkommas snabbt och smidigt utan att linjeorganisationen behöver ändras.

Detta kan emellertid inte undanskymma att särskilda projekt hos regeringen också har medfört problem.

Vidare är det naturligtvis viktigt att Regeringskansliets uppgift att bereda regeringsärenden, inte blir lidande.

Hos regeringen bör därför verksamhet av typen särskilda projekt bedrivs endast när särskilda behov och förutsättningar föreligger.

Inom Regeringskansliet bedrivs för närvarande ett arbete för att vidareutveckla och tydliggöra riktlinjer och rutiner för kontroll och prövning av verksamhet av typen särskilda projekt.

Anslagsförändringar

I dagsläget delas ansvaret för utvecklingen av koncernsystemet Hermes mellan Ekonomistyrningsverket (ESV) och Regeringskansliet. Från och med den 1 januari 2004 övergår ansvaret för utvecklingen av systemet Hermes till ESV. De lån som hänför sig till Regeringskansliet och som, enligt gällande regler, har finansierat utvecklingen, samt motsvarande bokförda anläggningstillgångar, kommer därmed att överföras till ESV fr.o.m. den 1 januari 2004. Som en konsekvens av detta överförs 6 miljoner kronor till anslaget 1:2 *Ekonomistyrningsverket* under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning (se även utgiftsområde 2 avsnitt 10).

Som regeringen aviserat i 2003 års ekonomiska vårproposition kommer Migrationsverket från den 1 januari 2004 att ha det finansiella ansvaret för IT-stödet i migrationsarbetet på utlandsmyndigheterna. I enlighet med detta föreslås att 18 miljoner kronor överförs från utgiftsområde 1 anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* till utgiftsområde 8 anslag 12:1 *Migrationsverket*.

Idag finansieras vissa kostnader för utlandsmyndigheterna med inriktning på arbetsuppgifter inom migrationsområdet från utgiftsområde 8 anslag 12:1 *Migrationsverket*. För att få en effektivare resursanvändning föreslås att 16,5 miljoner kronor överförs till utgiftsområde 1 anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* från utgiftsområde 8 anslag 12:1 *Migrationsverket*.

Inom Utrikesdepartementet har verksamheter bedrivits som har finansierats av andra anslag än Regeringskansliets förvaltningsanslag. Dessa verksamheter har numera permanentats och är en del av kärnverksamheten. Huvudparten avser Expertgruppen för studier i utvecklingsfrågor och delar av samarbetet med Öst- och Centraluropa. Finansieringen bör därför fortsättningsvis ske över Regeringskansliets förvaltningsanslag. Därför föreslås att utgiftsområde 1 anslag 90:5 *Regeringskansliet m.m.* tillförs 16,6 miljoner kronor. Finansiering sker genom motsvarande minskning på utgiftsområde 5 anslag 5:2 *Fredsfrämjande verksamhet* och från utgiftsområde 7 anslag 8:1 *Biståndsverksamhet* som från 2004 inkluderar tidigare reservationsanslag 9:1 *Samarbete med central och östeuropa*.

Arbetsuppgifter som tidigare utförts i Regeringskansliet har överförts till Expertgruppen för EU-frågor. Med anledning av detta överförs 0,7

miljoner kronor från anslaget till utgiftsområde 1 anslag 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor*.

Anslaget minskas med 0,5 miljoner kronor med anledning av att nya regler för vissa överklaganden enligt plan- och bygglagen beräknas leda till en minskad tillströmning av ärenden till Regeringskansliet. Medlen förs till utgiftsområde 4 anslag 4:5 *Domstolsväsendet m.m.*

Tabell 7.15 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 90:5 Regeringskansliet m.m.

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	5 180 433	5 180 433	5 180 433
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	173 546	294 905	380 295
Beslut ³	107 690	110 131	111 849
Överföring till/från andra anslag	9 900	10 124	10 803
Övrigt ⁴	-11 037	-11 287	-11 463
Förslag/beräknat anslag	5 460 532	5 584 306	5 671 917

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Innehåller kompensation för avgifter till Riksrevisionen, se utgiftsområde 1 avsnitt 3.2.

⁴ Nedräkningen beror på förändringar av valutakurser

7.4.3 90:6 Stöd till politiska partier

Tabell 7.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2002	139 861		5 363
2003	Anslag	145 200 ¹	136 370
2004	Förslag	131 200	
2005	Beräknat	145 200	
2006	Beräknat	145 200	

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

Enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier lämnas stöd dels som partistöd, dels som kanslistöd för ett år i taget räknat fr.o.m. den 15 oktober. Partistödet lämnas som mandatbidrag. Kanslistödet som i princip är avsett endast för partier som är företrädare i riksdagen, lämnas som grundstöd och tilläggsstöd. Nu gällande belopp fastställdes till sin nuvarande nivå 1996 (prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:KU1, rskr. 1996/97:85).

Regeringens överväganden

För år 2004 föreslår regeringen att anslaget skall uppgå till 131 200 000 kronor. En engångsöverföring om 14 000 000 kronor görs till anslaget 46:1 *Allmänna val och demokrati* för att finansiera en särskild satsning avseende riksdagspartiernas information inför Europaparlamentsvalet 2004.

Åren 2005 och 2006 beräknas anslaget uppgå till 145 200 000 respektive 145 200 000 kronor.

Tabell 7.17 Härledning av anslagsnivå för 2004-2006, för 90:6 Stöd till politiska partier

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	145 200	145 200	145 200
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	-14 000	0	0
Övrigt	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	131 200	145 200	145 200

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

7.4.4 90:7 Expertgruppen för EU-frågor

Tabell 7.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2002	8 242		758
2003	Anslag	9 879 ¹	9 920
2004	Förslag	10 293	
2005	Beräknat	10 521 ²	
2006	Beräknat	10 685 ³	

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 10 293 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 10 293 tkr i 2004 års prisnivå.

Expertgruppen för EU-frågor är en ny myndighet vars verksamhet regleras i förordningen (2001:204) med instruktion för Expertgruppen för EU-frågor. Myndigheten har valt att arbeta under beteckningen Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps).

Expertgruppens verksamhet inleddes i april 2002 och var inledningsvis främst inriktad på uppbyggnad av kansliet. Utfallet för 2002 blev därför lägre än anslaget. Myndighetens kansli består av åtta personer, varav tre forskare och två utredare. Myndigheten är lokaliserad till Stockholms universitet.

Revisionens iakttagelser

Förutvarande Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för 2002 avseende Expertgruppen för EU-frågor.

Regeringens överväganden

Expertgruppen skall bedriva och främja forskning, utvärdering, analys och studier i europapolitiska frågor inom områdena ekonomi och handel, statsvetenskap och juridik. Forskning har bedrivits av den egna personalen och av externa forskare. Myndigheten har antagit Strategi 2004 som syftar till att behandla frågor som bedöms bli aktuella under EU:s kommande konferenskonferens, och i förhandlingarna om EU:s nästa långtidsbudget. Denna verksamhet har främst inriktats på EU:s framtidsdebatt och den ekonomiska effektiviteten inom EU. Exempel på forskningsprojekt är Kompetensfördelningen mellan EU:s institutioner, Den öppna samordningsmetoden, EU:s lagstiftningsprocess, EU:s framtida strukturpolitik, regionalpolitik och finanser, Företagsförvärv inom EU, Effekter av frihandelsavtal samt Utvidgningens konsekvenser för näringslivsstrukturen. Ett flertal rappor-

ter har presenterats vid seminarier under våren 2003.

Myndigheten har inlett en kartläggning av pågående europapolitisk forskning inom områdena ekonomi och handel, statsvetenskap och juridik och har i detta avseende uppmärksammat behovet av en översikt av pågående forskning inom dessa områden med EU-anknytning. En databas – Europaforskning.se – har upprättats i samarbete med Nätverk för Europarättsforskning i syfte att skapa ett verktyg för europaforskare att presentera och sprida sin forskning.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004, för ramanslaget 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor*, besluta om åtaganden för forskningsverksamhet som innebär utgifter på högst 2 500 000 kr under 2005-2007.

Skälen för regeringens förslag:

Inom forskningsverksamheten finns behov av projekt som kan pågå under längre tid än ett år.

Tabell 7.19 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	2002 utfall	2003 prognos	2004 beräknat	2005 beräknat	2006 – 2007 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början				2 500	
Nya förpliktelser			2 500		
Infriade förpliktelser*			0	1 500	1 000
Utestående förpliktelser vid årets slut			2 500		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam			2 500		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Budgetförslag

Av 2002 års anslagssparande om 758 000 kronor har 488 000 kronor dragits in. Anslaget ökas med 700 000 kronor för att finansiera arbetsuppgifter som tidigare utförts i Regeringskansliet. Finansiering sker genom motsvarande minskning av utgiftsområdet 1 anslag 90:5 *Regeringskansliet m.m.* För 2004 föreslår regeringen att anslaget skall uppgå till 10 293 000 kronor.

Tabell 7.20 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 90:7 Expertgruppen för EU-frågor

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	9 179	9 179	9 179
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	239	447	597
Beslut ³	175	179	182
Överföring till/från andra anslag	700	716	727
Övrigt	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	10 293	10 521	10 685

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Kompensation för avgifter till Riksrevisionen, se utgiftsområde 1 avsnitt 3.2.

Bilaga 1

Förteckning över
Sveriges
utrikesrepresentation
samt ackrediteringar för
de Stockholmsbaserade
ambassadörerna

Bilaga 1

Förteckning över Sveriges utrikesrepresentation samt ackrediteringar för de Stockholmsbaserade ambassadörerna

Innehållsförteckning

1.1	Förteckning över Sveriges utlandsmyndigheter samt ackrediteringar för de Stockholmsbaserade ambassadörerna	5
	I. Beskickningar	5
	II. Delegationer	6
	III. Karriärkonsulat	6
	IV. Stockholmsbaserade ambassadörer	6

1.1 Förteckning över Sveriges utlandsmyndigheter samt ackrediteringar för de Stockholmsbaserade ambassadörerna

I. Beskickningar

(sidoackrediteringar inom parentes)	(San Salvador, Tegucigalpa, Belmopan, San José)
Abidjan	Haag
(Ouagadougou, Freetown, Monrovia)	Hanoi
Abu Dhabi	Harare
(Doha, Manama)	(Lilongwe, Port Louis)
Abuja	Havanna
(Accra, Niamey, Porto Novo, Lomé)	Helsingfors
Addis Abeba	Islamabad
(Djibouti, Khartoum)	(Kabul)
Alger	Jakarta
Amman	Kampala
Ankara	Kairo
(Baku)	(Alexandria***)
Athén	Kiev
Bagdad**	Kinshasa
Bangkok	(Bangui, Brazzaville, Libreville, Malabo,
(Rangoon, Vientiane, Phnom-Penh)	N'Djamena, Yaoundé)
Belgrad	Kuala Lumpur
(Skopje)	Köpenhamn
Berlin	Lissabon
Bern	Ljubljana
(Vaduz)	London
Bogotá D.C.	Luanda
(Caracas, Quito, Panamá)	(Sao Tomé)
Brasilia	Lusaka
(Paramaribo)	Luxemburg
Bratislava****	Madrid
Bryssel	(Andorra la Vella)
Budapest	Managua
Buenos Aires	Manila
(Asunción, Montevideo, La Paz)	(Koror)
Bukarest	Maputo
(Chisinau)	(Mbabane)
Canberra	Mexico
(Wellington)	Moskva
Colombo*	(Jerevan, Minsk, Tbilisi)
Dakar	Nairobi
(Banjul, Bissau, Praia, Bamako, Conakry)	(Bujumbura, Kigali, Moroni, Victoria,
Damaskus	Mogadishu)
(Beirut)	New Delhi
Dar es Salaam	(Colombo, Kathmandu, Thimphu, Malé)
(Antananarivo)	Oslo
Dhaka	Ottawa
Dublin	(Nassau)
Gaborone	Paris
Guatemala	Peking
	(Ulan Bator)
	Prag

Pretoria
(Maseru, Windhoek)
Pyongyang
Rabat
(Nouakchott)
Reykjavik
Riga
Riyadh
(Muscat, Kuwait, Sana'a)
Rom
(Tirana, Valletta)
Santiago de Chile
(Lima)
Sarajevo
Seoul
Singapore
(Bandar Seri Bagawan)
Sofia
Tallinn
Teheran
Tel Aviv
Tokyo
(Majuro, Pohnpei)
Vientiane*
Vilnius
Warszawa
Washington
Wien
Windhoek*
Zagreb

II. Delegationer

Sveriges ständiga representation vid Europeiska Unionen (EU) i Bryssel

Sveriges ständiga representation vid Förenta nationerna i New York

Sveriges ständiga representation vid de internationella organisationerna i Genève

Sveriges delegation vid Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) i Paris

Sveriges ständiga representation vid Europarådet i Strasbourg

Sveriges ständiga delegation vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) i Wien

III. Karriärkonsulat

a) Generalkonsulat

Gdansk
Hamburg
Hongkong
Istanbul
Jerusalem
Kaliningrad
Kanton
Los Angeles
New York
S:t Petersburg
Shanghai

b) Konsulat

Mariehamn

IV. Stockholmsbaserade ambassadörer

De sju sändebuden har följande ackrediteringar:

1. Basseterre (St Christopher och Nevis), Bridgetown (Barbados), Castries (St Lucia), Georgetown (Guyana), Kingston (Jamaica), Kingstown (St Vincent och Grenadinerna), Port-au-Prince (Haiti), Port of Spain (Trinidad och Tobago), Roseau (Dominica), Santo Domingo (Dominikanska Republiken), St George's (Grenada), St John's (Antigua och Barbuda)
2. Antarktis, Apia (Västra Samoa), Nuku'alofa (Tonga), Suva (Fiji), Honiara (Salomonöarna), Port Moresby (Papua Nya Guinea), Port Vila (Vanuatu)
3. Tripoli (Libyen), Tunis (Tunisien)
4. Heliga Stolen, San Marino
5. Nicosia (Cypern)
6. Asmara (Eritrea)
7. Astana (Kazakstan)
Asjchabad (Turkmenistan)
Bisjkek (Kirgizistan)
Dusjanbe (Tadzjkistan)
Tasjkent (Uzbekistan)

*) Beskickningen förestås av en chargé d'affaires

**) Beskickningen är tills vidare obemannad

***) Svenska institutet i Alexandria

****) Är under upprättande